

DOSSIER:

De pauskwestie in het post-conciliaire tijdperk

Het post-conciliaire tijdperk (A.D. 1962-'65 – ...) wordt gekenmerkt door aanstootgevende woorden en daden; schandalen die rechtstreeks ingaan tegen de katholieke Traditie, die van zulk zwaar gewicht zijn dat een groot aantal personen (gelovigen, priesters en zelfs Bisschoppen) op basis van de kerkelijke Leer concludeert dat de post-conciliaire bezetters van de Stoel van Petrus niet langer geldig Paus kunnen zijn. In dit document wordt deze 'pauskwestie' in de rooms-katholieke Kerk tijdens het post-conciliaire tijdperk behandeld volgens volgende drietal grote lijnen:

1. **De Leer van de Kerk: kan een ketter paus worden of blijven?** Een eenvoudige presentatie van de katholieke doctrine door citaten: de Traditie aan het woord door katholieke encyclopedieën opgesteld onder het goedkeurend oog van het Magisterium, citaten van kerkvaders, kerkleraars, Pausen, Concilies, Bisschoppen, theologen,... Aangevuld met het oordeel van de actuele onderwijzende Kerk, *i.e.* het gezonde deel (*pars sana*) van het Magisterium, *i.e.* het Episcopaat: de geldig gewijde Bisschoppen die de volledige katholieke Leer ongeschonden bewaren en verkondigen.
2. **De concrete ketterijen van de post-conciliaire (anti-)pausen**, vooral van Vaticanum II (en dus Paulus VI/Montini) en de actuele bezetter van Petrus' Stoel: Franciscus/Bergoglio, omdat hij per slot van rekening degene is waarmee we vandaag de dag te doen hebben... De specifieke ketterijen worden hierbij direct geciteerd.
3. Veel voorkomende objecties of tegenargumenten weerlegd.

“Prima sedes a nemine judicetur nisi deprehendatur a fide devius”

Bewijsvoering van het bestaan en de zekere waarde van het beginsel voorgehouden door het ganse Leergezag gedurende de gehele Middeleeuwen:

“De paus wordt door niemand geoordeeld, tenzij men vaststelt dat hij afwijkt van het geloof.”

Bronnen:

1) Dictionnaire de Théologie Catholique (D.T.C.)¹, « Infaillibilité du pape »

II. THEOLOGISCH GESCHIL BETREFFENDE HET VOORRECHT BEHOED OF UITGEZONDERD TE ZIJN VAN KETTERIJ, DOOR ENKELE THEOLOGEN TOEGESCHREVEN AAN DE PAUS, ZELFS ALS PRIVÉ-PERSOON BESCHOUWD ;

- 1° *Geschiedkundig overzicht*. - 1. In het *Decretum van Gratianus* leest men deze verklaring toegeschreven aan de heilige Bonifatius, Aartsbisschop van Mayence, en reeds geciteerd onder zijn naam door Kardinaal Deusdedit (†1087), evenals door Yves de Chartres, *Decretum* vers, 23, “Dat de paus tekort kan schieten in het geloof” : « *Hujus [i. e. papae] culpas istic redarguere praesumit mortalium nullus, quia cunctos ipse judicaturus a nemine est judicandus, nisi deprehendatur a fide devius* » [Vert.: “Geen sterveling eigent het zich toe de schulden van de paus te oordelen, want hij die iedereen oordeelt, kan door niemand geoordeeld worden, tenzij hij als afwijkend van het geloof bevonden wordt”].²

Vervolgens wordt deze zelfde doctrine zelfs bij de meest overtuigende verdedigers van het pauselijk privilege teruggevonden. Paus Innocentius III verwijst ernaar in één van zijn preken: « *In tantum fides mihi necessaria est ut cum de ceteris peccatis solum Deum judicem habeam, propter solum peccatum quod in fide committitur possem ab Ecclesia iudicari* »³, [Vrije vertaling, NVH: “Het geloof is mij zo noodzakelijk dat, hoewel ik voor alle andere zonden slechts God alleen als mijn rechter heb, de zonde tegen het geloof de enige zonde is waarvoor ik door de Kerk geoordeeld kan worden”]. De grote scholastieke theologen hebben het over het algemeen nagelaten deze hypothese te bestuderen; maar de grote kerkjuristen van de 12de en 13de eeuw kenden de tekst van Gratianus en hebben deze van commentaar voorzien. Allen erkennen zonder moeite dat de paus in ketterij kan vallen zoals hij in elke andere zware fout kan vallen; ze houden zich er alleen mee bezig te onderzoeken waarom en onder welke voorwaarden hij in zulk geval door de Kerk kan geoordeeld worden. Voor sommigen is het de enige uitzondering op de pauselijke onschendbaarheid. « *Non potest accusari nisi de haeresi* », staat er in de *Summa Lipsiensis* (van vóór 1190) [Vert., NVH: “Men kan hem nergens van beschuldigen tenzij van ketterij”]. Anderen gaan verder dan ketterij: schisma, simonie, wanbestuur; maar de zonde tegen het geloof blijft steeds het typische geval dat hen aanzet tot het op punt stellen van een procedure. Het betreft immers een zaak die de gehele Kerk aanbelangt. Rufin herneemt (rond 1164-1170) aldus de opinies van zijn tijd: « *In ea [causa] quae totam Ecclesiam contingit, [papam] judicari potest, sed in ea quae unam personam vel plures [contingit], non* » [Vert.: “In zaken die de gehele Kerk aangaan, kan de paus worden geoordeeld, maar niet in zaken die één of meerdere personen aangaan”]. Dezelfde auteur preciseert dat men deze regel moet verstaan als betreffende de hardnekkige ketterij. « *Prima sedes non judicabitur a quoquam nisi in fidei articulis pertinaciter erraverit* » [Vert.: “De eerste stoel (de paus) zal door niemand geoordeeld worden, tenzij hij in geloofszaken hardnekkig dwaalt”]. Hetgeen voor Johannes van Faenza veronderstelt dat de paus schuldig bevonden wordt na een tweede en derde waarschuwing : « *secundo et tertio commonitus* ». Dán is er geen ruimte meer om het primaatschap [ter verdediging] in te roepen: voor Huguccio (†1210) is de paus dan « *minor quolibet catholico* » [Vert.: “minder waard dan eender welke katholieke gelovige”].

Vanaf de 13de eeuw ontstaat onder de ‘decretalisten’ de tendens om zich aan de letter van Gratianus te houden, door zijn beginsel toe te passen op gelijkaardige gevallen. Het oordelen van de paus wordt door de

¹ 1927, Volume 7, deel 2. Blz. 1714 e.v.

² *Decretum*, part. I, dist. XL, c. 6.

³ *P. L.*, t. ccxvii, col. 656.

eersten dus voorbehouden voor het enkele geval van ketterij. « *Nisi in crimine haeresis* », zegt Bernard de Paviae (†1213) [Vert.: “tenzij voor de misdaad van ketterij”]. « *Excipitur unum solum crimen super quo Papa accusari possit* », verklaart de beroemde Hostiensis (Henri de Segusio, †1271) [Vert.: “Er is een enkele misdaad waarvoor de paus kan worden aangeklaagd”]. Maar de eventualiteit van deze laatste mogelijkheid is altijd voorzien en mogelijk geacht zonder de minste aarzeling. Ingeperkt of uitgebreid, het denken van Gratianus heeft het kerkelijk recht gedurende de hele Middeleeuwen gedomineerd. [Noot: Volgens de H. Vincentius van Lérins is een leer die altijd, overal en door iedereen geloofd en geleerd is geweest, volgens het beginsel van de Kerkvaders, een Leer die teruggaat op de Apostelen en dus op Jezus Christus. Dus behoort dit tot de geloofsschat en is dit onfeilbaar juist.]

Zie: E.H. Schulte, *Die Steltung der Concilien, Päpste und Bischöfe*.⁴ Bevat een zeer uitgebreid dossier van deze teksten die voor het grootste deel onuitgegeven of moeilijk vindbaar zijn.

2. In de 15de eeuw blijft deze zelfde doctrine voortbestaan bij talrijke auteurs die, zoals hun voorgangers, eraan toevoegen dat de paus in zulk geval onmiddellijk beroofd wordt van de pauselijke waardigheid, ofte afgezet wordt door het feit [van de ketterij] zelf.⁵ Volgens andere theologen kan de paus in zulk geval geoordeeld worden door een concilie.⁶

[*De rest van het artikel draagt weinig van belang bij aan ons onderwerp. Daarom werd het niet vertaald. Toch geven we het voor de volledigheid weer, ten bewijze dat niets uit het oorspronkelijke artikel is weggelaten.*]

3. Au commencement du XVIe siècle, l'opinion du cardinal Torquémada est reproduite par Cajétan, « *De romani pontificis institutione et auctoritate*, c. xiii, *Opuscula omnia*. t. 1, tr. III, Turin, 1582, p. 93 sq., et par Sylvestre de Prierio, « *Summa sylvestrina*, art. *Papa*, n. 4, Lyon, 1594, t. ii, p. 276. A l'encontre de cette assertion, Pighi affirme que, selon la promesse de Jésus-Christ, prise dans toute son étendue, Matth., xvi, 18, il est impossible que le pape soit hérétique, parce que, le fondement de l'Église faisant alors défaut ou cessant d'être uni à Jésus-Christ, il serait vrai de dire que les puissances de l'enfer ont prévalu contre l'Église. Pighi confirme sa conclusion par ce fait providentiel, certainement démontré, dit-il, qu'il n'y a eu jusque-là aucun pape hérétique, ce qui autorise à conclure qu'il n'y en aura point jusqu'à la fin des siècles. « *Hierarchiae ecclesiasticae assertio* », l. IV, c. viii, Cologne; 1538, fol. cxxxi sq. Celle affirmation de Pighi fut aussitôt combattue par Melchior Cano, qui, après avoir rejeté la plupart des explications données par Pighi pour justifier plusieurs papes au sujet de la foi, conclut que l'on ne peut nier que le souverain pontife puisse être hérétique, puisqu'en fait il y a un exemple ou peut-être deux. *De locis theologicis*, l. VIII, c. viii, *Opera*, Venise, 1759, p. 170. Cano fut suivi par Dominique Soto, *In IV Sent.*, dist. XX II, q. ii, a. 2, Venise, 1575, t. 1, p. 1040; Grégoire de Valence, « *Analysis fidei catholicae* », part. VIII, Ingolstadt, 1585, p. 310; Bannez, *Commentaria in I Iam Ilae*, q. 1, a.10, dub.ii, Venise, 1602, col.115 sq.

Pighi eut cependant quelques défenseurs. Bellarmin soutient comme probable cette proposition extraite de Pighi : il est probable et l'on peut croire pieusement que le souverain pontife, considéré comme personne privée, ne peut être hérétique en adhérant avec opiniâtreté à une erreur contraire à la foi. Cette proposition est montrée conforme à l'ordre providentiel et appuyée par les faits. Il est plus conforme à l'ordre providentiel que celui qui doit, selon l'ordre établi par Dieu, confirmer tous les autres dans la foi, soit lui-même toujours à l'abri de toute défaillance privée. Sans doute, Dieu peut d'un cœur hérétique tirer la confession de la vraie foi, comme il mit autrefois des paroles vraies dans la bouche de l'ânesse de Balaam. Mais ce serait violent et non selon l'ordre habituel de la divine Providence disposant toutes choses avec suavité. L'assertion est d'ailleurs corroborée par les faits. Toutes les objections historiques tirées des prétendues erreurs dans la foi enseignées par plusieurs papes sont discutées une à une, de manière à prouver la conclusion proposée par le savant controversiste. *De romano pontifice*, l. IV, c. VI sq.

4. Au xviie siècle, l'opinion de Pighi et de Bellarmin fut défendue comme probable par plusieurs théologiens, notamment par Suarez. *De fide*, tr. I, disp. X, sect. vi, n. 12; Gravina (+ 1643), « *Catholicae praescriptiones adversus haereticos* », q. ii, a. 5, dans Rocaberti, t. viii, p. 462 sq.; Dominique de la Sainte-Trinité, « *De summo pontifice romano* », sect. IV, c. xvi, dans Rocaberti, t. x, p. 458; d'Aguires, « *Auctoritas infallibilis et summa cathedrae sancti Petri* », tr, II, disp. XXV, sect. I, n. 2, Salamanque, 1683, p. 362.

Cette opinion fut aussi considérée comme probable par quelques théologiens dont la préférence était pour le sentiment de Cano, particulièrement par Nugno (+ 1614.), « *Commentarii ac disputationes* » in *III-am S. Thomae*, q. xx, a. 3, dans Rocaberti, t. viii, p. 256; Tanner, *In Summam S. Thomae*, t. iii, disp. I, q. iv, dub. vi, dans Rocaberti, t. i, p. 37; Duval (+ 1638), « *De suprema romani pontificis in Ecclesia potestate* », part. II, q. 1, Paris, 1877, p. 100 sq.; Théophile Raynaud (t 1663), « *Corona aurca super mitram romani pontificis* », *Epilegomena*, ii, 7, *Opera*, t. x, p. 146 sq.; Vincent Ferré (t+1682), « *Traclalus de virtutibus theologicis* », t. 1, q. xii, dans Rocaberti, t. xx, p. 395 sq.; Brancati de Lauria (+ 1693), *In III Sent., De virt. theol.*, disp. VIII, a. 5, dans Rocaberti, t. vi, p. 111 sq.; et les théologiens de Salamanque, *Cursus theologicus*, *De fide*, disp. IV, dub. i, n. 7 sq.

Nous arrêtons nos indications à la fin du XVIIe siècle, parce que, depuis cette époque, la controverse théologique présente peu d'intérêt, les positions restant les mêmes, et la question n'ayant le plus souvent, chez les théologiens, qu'une-brève mention.

2° *Conclusion théologique*. - Bien qu'on ne puisse démontrer que, pour le pape considéré comme personne privée, le privilège de l'exemption de toute hérésie soit contenu dans le dogme de l'infailibilité pontificale, on ne peut non plus démontrer que ce privilège soit inadmissible. On peut même estimer avec quelque probabilité, qu'étant donné le dogme de l'infailibilité pontificale, l'existence de ce privilège, paraît plus conforme à

⁴ Praag, 1871, blz. 188-205 en de Appendix blz. 253-268.

⁵ Torquémada, *Summa de Ecclesia*, l. II, c, cxii, 1469.

⁶ Nicolas Tudeschi ofte Panormitanus (†1445), *Commentaria in Decretal.*, l. I, tit. IV, c. 4, n. 3, Venetië, 1617, vol. 1, blz. 108; Thomas Netter ofte Waldensis (†1430), *Doctrinale antiquitatum fidei Ecclesiae catholicae*, l. II, a.3, c. 80, Venetië, 1571, vol. 1, blz. 397.

l'ordre providentiel tel qu'il se manifeste habituellement à nous.

1. Aucune des preuves invoquées en faveur de l'infaillibilité pontificale ne démontre *le privilège* en question. Les deux textes scripturaires, Matth., xvi, 18, et Luc., xxii, 22, selon l'argumentation précédemment établie et selon l'interprétation constante des théologiens, prouvent seulement l'infaillibilité du pape enseignant, comme pasteur et docteur de l'Église entière, ce que les fidèles sont tenus de croire ou d'admettre. C'est également tout ce que prouve, d'après toute notre exposition, le témoignage de la tradition catholique.

2. On ne peut non plus démontrer que le privilège en question est inadmissible. Il ne se heurte à aucun principe certain de la théologie; et d'autre part les défaillances imputées à certains papes ou ne sont pas absolument certaines au regard de l'histoire, ou n'intéressent pas la foi. Voir ARIANISME, t. I, col. 1825 sq., et Libère..

3. On peut même penser, avec quelque probabilité, qu'étant donné le dogme de l'infaillibilité pontificale, l'existence du susdit privilège semble plus conforme à l'ordre providentiel tel qu'il se manifeste habituellement à nous. Voir *Collectio Lacensis*, t. vii, col. 357. Car, selon l'ordre providentiel tel qu'il nous est manifesté par le témoignage constant de la tradition, l'infaillibilité pontificale nous est garantie, non par une inspiration divine ou par quelque acte analogue, mais par une simple assistance du Saint-Esprit, écartant tout danger ou toute possibilité d'erreur dans le jugement doctrinal porté par le pape et rendu par lui obligatoire pour tous les fidèles. Or, dans l'hypothèse indiquée, cette simple assistance ne suffirait point, puisque l'intelligence de celui qui devrait enseigner la vérité divine pourrait être à quelque moment opposée à cette vérité. On devrait admettre une inspiration divine toute spéciale et une motion exceptionnelle dans le genre de celle qui, selon l'expression de Bellarmin, mit des paroles dans la bouche de l'âne de Balaam; procédés sans doute possibles à la toute-puissance divine, mais qui ne s'harmonisent guère avec la conduite habituelle de la Providence. Cette opinion vaut ce que valent les raisons qui l'appuient; mais elle n'est à aucun titre garantie par l'Église, ni adoptée par l'ensemble des théologiens.

Outre les nombreux ouvrages cités au cours de cet article, on peut consulter les traités *De Ecclesia* qui s'occupent tous de l'infaillibilité pontificale, le *Kirchenlexicon*, 2e édit., Fribourg-en-Brisgau, 1001, t. xii, col. 348 sq., In *Catholic Encyclopedia*, New York, 1910, t. vii, p. 790 sq. et le *Dictionnaire apologétique de la foi catholique*, t. III, col. 1333-1371 et 1422-1531.

Spécialement pour les textes néo-testamentaires qui traitent des prérogatives de saint Pierre, voir J. Corluy, *Spicilegium dogmatico-biblicum*, Gand, 1884, t. i, p. 32-71; C. A. Kellner, *Ueber die ursprüngliche Form des Matth. XVI, 18-19*, *Zeitschrift für katholische theologie*, Innsbruck, 1920, p. 147-169; Kessel, *Der Spruch über Petrus als Felsen der Kirche*, dans *Pastor bonus*, 1920, p. 193-207, 326-333, 393-413, 471-487; J. Sickenberger, *Eine neue Deutung der Primatstelle, Mt. XVI, 16*, dans *Theologische Revue*, 1920, col. 1-7; L. Fonck, *Tu es Petrus*, dans *Biblica*, Rome, 1920, t. I, p. 240-264; Prosper Schepens, *L'authenticité de saint Matthieu, XVI, 18*, dans les *Recherches de science religieuse*, septembre-novembre 1920, p. 271-302; H. Dieckmann, *Mt., XVI, 18*, dans *Biblica*, Rome, 1921, p. 65-69. Les principaux documents ecclésiastiques sur l'infaillibilité du pape se trouvent dans Cavallera, *Thesaurus doctrinæ catholicæ*, Paris, 1920, n. 168, 188, 193, 325, 332, 378, 541.

E. DUBLANCHY

2) Dictionnaire de Théologie Catholique (D.T.C.)⁷, « Déposition et dégradation des clercs »

VI. AFZETTING VAN PAUSEN

Het beginsel dat een persoon door niemand afgezet kan worden tenzij door diegene die hem heeft aangesteld, is evenzeer van toepassing op de paus als op de andere clerici. De paus wordt verkozen door het College van kardinalen, maar zijn autoriteit ontvangt hij slechts van God alleen. Het is in deze zin dat de kerkjuristen de tekst *De judic.*⁸ interpreteren die Sint-Paulus citeert: « *Potestas nostra non est ex homine, sed ex Deo* » [“Onze macht komt niet van de mensen maar van God”].⁹

Ook Paus Innocentius III verkondigde krachtig zijn soevereine onafhankelijkheid ten opzichte van de menselijke machten: “*De paus van Rome heeft geen andere overste dan God*”: « *post Deum alium superiorem non habet.* »¹⁰ En hij besloot dat niemand de macht heeft hem af te zetten: « *cum romanus pontifex non habeat alium dominum nisi Deum, quantumlibet evanescat, quis potest eum foras mittere?* ».¹¹

Deze regel vindt men in volgende woorden in de goed gevonden formule: « *Prima sedes a nemine judicetur* ». De apocriefe aktes van het concilie van Sinuesse in 303 bevatten het reeds. Paus Marcellinus, beschuldigd van wierook geofferd te hebben aan de heidense afgoden, werd verondersteld schuldig te zijn; de Bisschoppen stelden zich er tevreden mee zichzelf schuldig te hebben erkend, zijn afzetting te verklaren¹² en eraan toe te voegen: « *Iuste ore sua condemnatus est ... Nemo enim unquam judicavit pontificem, nec præsul sacerdotem suum; quoniam prima sedes non judicabitur a quoquam* »¹³ [Vert.: “Hij heeft zichzelf met recht veroordeeld... niemand anders immers heeft ooit de paus geoordeeld, noch zijn priesterschap, want de eerste stoel zal door

⁷ 3de druk, 1924, volume 4, deel 2 (ofte vol. 8).

⁸ I. II, tit. 1, *De judic.*, c. 13.

⁹ Vergelijk Fagnan, *Comment.*, ad c. 4, *De elect.*, 1, vi, n. 32.

¹⁰ *Serm.*, IV, *in consecrat. pontif.*, P. L., t. ccxvii, col. 670.

¹¹ *Serm.*, IV, *in consecrat. pontif.*, *ibid.*

¹² Onzekere vertaling.

¹³ Hardouin, t. r, col. 217 sq.

niemand worden geoordeeld.”] Toen later paus Symmachus vervolgd werd door een uitzinnig woedende menigte volgers van anti-paus Laurentius, werd hij voor meerdere synodes gebracht die bijeen geroepen waren door Theodoric de Grote, koning van de Ostrogothen. Men durfde hem echter niet veroordelen noch oordelen, omdat men vreesde zijn opperste gezag aan te vallen; men meende dat hij niet onderworpen kon worden aan het oordeel van zijn ondergeschikten: « *nec antedictæ sedis antistitem minorum subjacuisse iudicio* »^{14, 15}. Ennodius van Pavie (+ 521) schreef hierrond dat, hoewel God gewild heeft dat de mensen hun eigen rechtszaken beslechten, Hij aan zichzelf de zaken van de Heilige Stoel heeft voorbehouden, « *sed sedis istius presulis suo, sine quæstione, reservavit arbitrio* »¹⁶. De besluiten van het concilie, bekend onder de naam ‘*synodus Palmaris*’, werden naar de Bisschoppen van Gallië gestuurd, en deze droegen de heilige Avitus van Vienne op te antwoorden in hun naam aan de senatoren van Rome, Fauste en Symmachus. Avitus stelt in zijn brief het principe dat “een overste niet geoordeeld kan worden door zijn ondergeschikten”, « *non facile datur intelligi qua lege ab inferioribus eminentior iudicetur* », en prijst de synode omdat ze het gedrag van de paus heeft overgelaten aan het oordeel van God, « *divino potius servavit examini* ». « Eveneens, indien men raakt aan de paus, is het niet één bisschop, maar het ganse episcopaat dat wankelt. »¹⁷ Zo blijkt dus dat de regel « *prima sedes a nemine iudicetur* » niet enkel in Italië heerst, maar in een veel uitgebreider gebied.

Toen dus een vervalser aan paus Silvester de beroemde canon toeschreef: « *Nemo iudicabit primam sedem, quoniam omnes sedes a prima sede iustitiam desiderant temperari* »¹⁸, deed hij eigenlijk niets anders dan de doctrine formuleren die ál zijn tijdgenoten aanvaardden [Noot: wat altijd, overal en door iedereen aanvaard is behoort tot de geloofsschat!]. De heilige Bonifatius, apostel van Duitsland, of wie ook,¹⁹ preciseert nog, wanneer hij verklaart dat, behalve in het geval van ketterij, de paus door niemand geoordeeld mag worden: « *quia cunctos ipse dicaturus a nemine est iudicandus, nisi deprehendatur a fide devius* » [Vert.: “want hij die ieder oordeelt, zal door niemand worden geoordeeld, tenzij men hem er op betrapt van het geloof afgeweken te zijn”]. Dit laatste deel van de zin wordt verderop uitgelegd. Paus Leo III, die te kampen had met laster, verscheen in 800 voor een kerkelijke rechtbank waar Karel de Grote zetelde. Niettemin durfde men hem niet te oordelen: alle aanwezige aartsbisschoppen, bisschoppen en abten verwierpen dit, zeggende: « *Nos sedem apostolicam ... iudicare non audemus, nam ab ipsa nos omnes et vicario suo iudicamur, ipsa autem a nemine iudicatur, quemodmodum et antiquitus mos fuit* »²⁰, dezelfde formule herhalend. En dit principe was tijdens de 13de eeuw zo universeel erkend dat koning Filips van Zwaben het aanhaalt in een brief aan paus Innocentius III: « *Ab homine non estis iudicandus, sed iudicium vestrum soli Deo reservatur Scriptum* »²¹. Paus Bonifatius VIII moest dus slechts de traditie consulteren om aan Filips de Schone te schrijven: « *Si deviat spiritualis potestas minor, a suo superiore ; si vero suprema, a solo Deo, non ab homine poterit iudicari* ».²²

Wie kan dus de rechter zijn van de paus? Niet het College van kardinalen. Als de kardinalen een paus aangeduid hebben, is hun rol vervuld; de verkozene wordt, eenmaal tot Bisschop gewijd, hun overste. Bijgevolg hebben ze verder geen autoriteit meer over hem.

Is het dan de keizer? De christelijke keizers zijn inderdaad enkele keren tussen gekomen in kerkelijke en pauselijke zaken. Het Romeins concilie van 378 brengt het oordeel van keizer Gratianus ten voordele van paus Damasius in herinnering. Maar hier ging het om misdaden tegen het algemeen recht waar de staat tezelfdertijd haar kracht en gerecht tentoon moest spreiden.²³ Vanaf de erkenning door de Kerk van het principe van de onderscheiding van de twee machten, werd de inmenging van de staat in kerkelijke zaken als een niet te verdragen misbruik gezien. Het kopt dat een raadgever van Lodewijk van Beieren, Marsile van

¹⁴ Hardouin, t. II, col. 967

¹⁵ Over deze zaak, zie een artikel getiteld: “*Uno antipapa e uno scisma al tempo del Theodorico*”, in: *Civiltà cattolica*, 4 april 1908, blz. 68-78.

¹⁶ Caus. IX, q. III, c. 14

¹⁷ *Epist. ad senat. urbis Romæ*, dans Hardouin, t. II, col. 982 sq.

¹⁸ Act., II, can. 20, Hardouin, t. 1, col. 294

¹⁹ dist. XL, c. 6

²⁰ Hardouin, vol. IV, col. 936. *Le Dictatus de Grégoire VII*, Hardouin, vol. VI, col. 1304; Gratianus, in zijn decreet, dist. XL, c. 6; caus. IX, q.iii, c. 14-16

²¹ *Philippi ad dominum papam*, Raynaldi, *Annal. eccles.*, an. 1206, n. 16

²² *Extravag. communes*, I, viii, *De maiorit. et obedient.*, c. 1.

²³ *Epist. romani concilii ad Gratian et Valentinian. imperat.*, n. 11, cf. n. 8, in Schœnemann, *op. cit.*, p. 360.

Padua, in de 14de eeuw beweerde dat (...) de keizers de macht zouden hebben de paus af te zetten.²⁴ Maar deze theorie, geboren in het tumult van een conflict tussen de paus en de keizer, geniet geen enkele waarde onder kerkjuristen. De geschreven traditie spreekt het reeds tegen. In de beroemde canon van paus Silvester: « *Nemo judicabit primam sedem* », uit de tijd van Theodoric, lezen we: « *neque ab Augusto, neque ab omni clero, neque a regibus ... judicabitur* ». ²⁵ En paus Nicolaas I, die keizer Michaël herinnert aan het principe van de onafhankelijkheid van de twee machten, besloot correct dat de paus van Rome niet afgezet kan worden door de wereldlijke macht: « *a seculari potestate nec ligari posse nec solvi posse pontificem* ». ²⁶ Het VIII^{ste} oecumenisch concilie in Constantinopel in 869 formuleert plechtig dezelfde doctrine. ²⁷ Betreffende het feit dat keizer Otto paus Johannes XII liet afzetten op vraag van het Romeins concilie van 963, beoordeelde men dit als een uitzonderlijke handeling tegenstrijdig aan het kerkelijk recht; en men zocht een rechtvaardiging in de evenzeer uitzonderlijke situatie waarin de Kerk zich bevond²⁸: « *Inauditum vulnus inaudito est cauterio exurendum.* » ²⁹

De incompetentie van keizers om pausen af te zetten resulteert, voor het overige, uit hun positie t.o.v. het pausdom. Ook al handelen ze onafhankelijk in het domein van tijdelijke zaken, mag men niet vergeten dat zij gezalfd zijn door de Romeinse pausen en dat zij dus, bijgevolg, vanuit een bepaald oogpunt van hen, of minstens door hun tussenkomst, de macht hebben gekregen om het opperste gezag uit te oefenen over hun volkeren. Op basis hiervan vorderen bepaalde pausen, bv. Gregorius VII het recht om keizers af te zetten.³⁰ Van hun kant klopt het ook dat de keizers beweerden dat de pauselijke verkiezing niet geldig zou zijn tenzij de keizer ze goedkeurde (dit recht werd hen toegekend door eerdere pausen). Maar deze goedkeuring komt vanzelfsprekend niet gelijk aan een consecratie, en hevelt geen recht over aan zij die er het object van zijn. Nooit werd een keizer beschouwd als overste van de paus van Rome. Bijgevolg kan men nooit aan de keizer het recht toeschrijven de paus af te zetten. De pogingen van Hendrik IV tegen Gregorius VII en van Lodewijk van Beieren tegen Johannes XXII mislukten noodzakelijkerwijs, omdat deze tegenstrijdig waren aan het recht en aan de traditie.

Waar de ondernemingen van de keizers tegen het pausdom slechts een tijdelijk voorval in de kerkgeschiedenis betekenden, kunnen generale concilies – die onbetwistbaar het opperste gezag op geestelijk domein uitoefenen – dan niet een paus afzetten die zijn taak verraadt? In feite heeft het concilie van Constantinopel tijdens het groot oosters schisma Johannes XXII en Benedictus XIII afgezet en het aftreden van Gregorius XII bekomen.³¹ Deze gebeurtenis die de vrede in de christenheid herstelde, werd universeel begroet door vreugdekreten. Is dit geen aanwijzing en bewijs dat de afzetting van pausen onder zekere omstandigheden een recht of zelfs een plicht constitueert voor een algemeen concilie?

De aktes van het concilie van Constantinopel hebben nood aan uitleg, maar hebben geenszins de constitutie van de Kerk gewijzigd. En het is verkeerd dat de concilievaders aanspraak maakten op suprematie over de paus.³²

Het primaatschap van de paus is van goddelijke instelling, evenals het episcopaat. Of de paus en de bisschop nu verenigd of gescheiden zijn, hun toestand blijft dezelfde. Zonder twijfel is de paus geen absolute monarch, en in een concilie werken de bisschoppen met hem samen. Hij is het hoofd van de Kerk, en zij zijn er het lichaam van. Maar het lichaam oefent geen autoriteit uit zonder het hoofd; nog veel minder domineert het lichaam het hoofd. Evenzo bestaat het oecumenisch concilie niet zonder de deelneming van de paus. Indien men voor een ogenblik veronderstelt dat de paus van de ene kant zou zijn en de bisschoppen van de andere kant, zou de Kerk ophouden te bestaan. Deze hypothese is dus een hersenschim. Anderzijds wordt het door iedereen erkend dat een geïsoleerde bisschop onmogelijk een paus kan afzetten. Zulke akte van

²⁴ Cf. *Defensor pacis*, dans Goldast, *Monarchia romani imperii*, t. ii, p. 154 sq.

²⁵ Hardouin, t. I, col. 294.

²⁶ Hardouin, t. v, col. 171 sq.; Gratianus dist. XCVII, c. 6, 7

²⁷ can. 21, Hardouin, t. v, col. 909

²⁸ Onzekere vertaling.

²⁹ Hardouin, vol. 6, col. 632.

³⁰ Vgl. op dit punt: Cenni, *Monumenta dominationis pontif.*, dist. I, n. 21-52; dist. VI, n. 13-41; Kober, op. cit., p. 568-572.

³¹ Hardouin, t. VIII, col. 376, 386.

³² Sess. IV en V, Hardouin, vol. VIII, col. 252, 258. Zie op dit punt, Bellarminus *De concil. et Eccles.*, II, 19; Bossuet, *Defensio declarationis cleri gallicani*, v, 2 sq.; Turmel, *Histoire de la théologie positive*, t. II, p. 365, 373-378.

suprematie overstijgt zijn competentie. Men heeft inderdaad goed gezien dat Dioscorus van Alexandrië de excommunicatie uitsprak tegen de heilige paus Leo de Grote, en Photius een vonnis van afzetting vellen tegen Nicolaas I. Maar zulke aktes zijn nietig verklaard door het concilie van Chalcedon en het concilie van Constantinopel.³³ Wat één bisschop niet kan, kunnen evenmin twee of tien bisschoppen. De toevoeging van 10, 20 of 100 onmachtigen zou evenmin een competentie constitueren. Een oecumenisch concilie zonder pauselijke goedkeuring heeft niet meer autoriteit dan een bijzonder concilie. Indien men dus erkent dat een bijzonder concilie niet de macht heeft een paus af te zetten moet men dus besluiten dat een universeel concilie, zonder zijn hoofd, hem evenmin kan afzetten. De afzetting van paus Eugenius IV, zeker en vast een geldige paus, uitgesproken door het concilie van Bâle, was volledig nietig. Als een paus een machtsmisbruik pleegt dat voor een eenvoudige bisschop zou resulteren in afzetting, kan men hem des te meer ‘weerstand in zijn aangezicht’, zoals de heilige Paulus deed tegenover de heilige Petrus. Maar zoals Yves de Chartres opmerkt, hij die hem weerstaat, heeft hem nog niet afgezet: « *In faciem restitit, non tamen eum abjecit* ». ³⁴ Tegen een paus die volhardt in het kwaad kan men niets anders opbrengen dan af te wachten en zich te beroepen op het oordeel van God.³⁵

De paus staat dus boven elke aardse jurisdictie. Dit is zo waar, dat hij zich niet zou kunnen onderwerpen aan een menselijk gerecht. Er wordt inderdaad beweerd dat paus Damasius zich op de Romeinse synode van 378 beroepen heeft: « *se dedit ipse iudiciis sacerdotum* »³⁶ [Vert.: “Hij stelde rechters aan over zijn eigen priesterschap”]; dat paus Symmachus hetzelfde deed in 501³⁷, en dat Leo III een synode bijeenriep in Rome in 860 om zich te rechtvaardigen voor misdaden die men hem toeschreef. ³⁸ Dit weze voor het overige echter in overeenstemming met het Romeins recht dat als principe stelt dat een overste het recht heeft zich te onderwerpen aan de jurisdictie van een ondergeschikte.³⁹ Bovendien moet opgemerkt worden dat noch Damasius noch Symmachus noch Leo III de Romeinse concilies als rechter genomen hebben; zij hebben hen eenvoudigweg tot getuige genomen van hun onschuld: « *affectu purgationis suae culmen humilians* », zegt de synode waarop Symmachus verscheen.⁴⁰ Zonder twijfel behoort het tot het algemeen recht dat een individu aan zijn privilege kan verzaken: « *Quilibet potest renuntiare juri suo atque favori privato* »⁴¹. Maar dit geldt enkel indien het gaat om een persoonlijke begunstiging. De paus bevindt zich niet in zulk geval. De onschendbaarheid waarvan hij geniet werd toegekend in het algemeen belang. Hij is niet bij machte zich hiervan te ontdoen. Bijgevolg blijft het principe « *prima sedes a nemine iudicetur* » onder elke omstandigheid waar.

Niettemin erkennen allen gezamenlijk twee uitzonderingen op deze regel. Men herinnert zich de canon toegeschreven aan de heilige Bonifatius en geciteerd door Gratianus [de kerkjurist]⁴², volgens hetwelk “de paus iedereen kan oordelen en door niemand wordt geoordeeld” dit voorbehoud behelst: « *nisi deprehendatur... a fide devius* ». [vert.: “tenzij hij betrapt wordt op afwijking van het geloof”]

I) **De ketterij** is dus een fout waarvoor een paus kan afgezet worden door het algemeen concilie. Het Romeins concilie van 503 maakte dezelfde opmerking n.a.v. paus Symmachus: « *nisi a recta fide exorbitaverit* » (« *tenzij hij is afgeweken van het rechte geloof* »).⁴³

Deze doctrine werd ontvangen en bevestigd doorheen de gehele Middeleeuwen. [Noot: Volgens het beginsel van de H. Vincentius van Lerins, « *quod ubique, quod semper, quod ab omnibus* ». Zie de noot hierboven.] Men vindt er de uitdrukking van in de derde allocutie van paus Adrianus II op

³³ Over dit alles, zie: *Libellus Theodori diaconi contra Dioscorum*, Hardouin, t. 11, col. 324 ; Anastase le Bibliothécaire, Hardouin, t. v, col. 752 concile de Chalcedoine, *Epist. ad Leon, papam*, Hardouin, t.iii, col. 656; concile de Constantinople de 869, Hardouin, t. v, col. 917.

³⁴ *Epist.*, ccxxxiii, *ad Henric. abbat.*, P. L., t. CLXII, col. 236.

³⁵ *Epist.*, ccxxvi, *ad Joann. episcop. Lugdun.*, *ibid.*, col. 240.

³⁶ Concile de Rome, *Epist. ad Gratium, et Valentinian. imperat.*, n. 10, in: Schœnemann, blz. 360

³⁷ *Synodus roman. Palmaris*, Hardouin, t. ii, col. 967.

³⁸ *Vita Leonis*, dans Hardouin, t. IV, col. 936.

³⁹ *Digest.*, *De juridict, omnium judic.*, II, 1, 14.

⁴⁰ Hardouin, t. II, col. 969. Cf. pour Damase et Léon III, *loc. cit.*

⁴¹ *Digest.*, *loc. cit.*, loi 14.

⁴² *dist. XL*, c. 6.

⁴³ Hardouin, t. ii, col. 984.

het Vierde Concilie van Constantinopel.⁴⁴ Pseudo-Isidorius schrijft het toe aan paus Eusebius.⁴⁵ Gratianus voegt het toe aan zijn Decreet⁴⁶. Yves de Chartres herinnert Johannes, aartsbisschop van Lyon, eraan. Uiteindelijk erkent paus Innocentius III plechtig dat, waar hij voor zijn andere zonden slechts God alleen als rechter heeft, “hij in zaken van ketterij geoordeeld kan worden door de Kerk”, « *propter solum peccatum quod in fide committitur possem ab Ecclesia judicari* ». ⁴⁷ **Dit principe staat dus buiten twijfel.**⁴⁸ [Noot: m.a.w. behoort dit tot het Gewoon Universeel Leerambt, en geniet dit dus ‘gewone onfeilbaarheid’: « *quod ubique, quod semper, quod ab omnibus* ».]

2) De regel die toegepast wordt op ketterse pausen past zich in gelijke mate toe op schismatici, en dit is de tweede uitzondering die we willen behandelen. Tegen het midden van de 11de eeuw maakten drie pausen aanspraak op de tiara: Benedictus IX, Silvester III en Gregorius VI. Te Sutri kwam in 1046 een concilie bijeen om de geldigheid van hun titels te onderzoeken. De eerste twee werden afgezet als verkozenen door simonie of nepotisme, en Gregorius VI kende zijn aftreden toe. Clemens II werd vervolgens paus verkozen. Na de dood van Stephanus X, liet Benedictus X zich verkiezen door dwang; maar tegen het einde van het jaar 1058 slaagde Hildebrand erin de stemmen van het meerderheid van het College op één lijn te krijgen over de bisschop van Firenze die de naam Nicolaas II koos. Het concilie dat het jaar daarna bijeen kwam in Sutri verklaarde de afzetting van Benedictus X, en Nicolaas maakte zonder tegenwind zijn plechtige intrede in Rome. De afzetting van Johannes XXIII en Benedictus XIII door het concilie van Constantinopel is een akte van hetzelfde genre. Het concilie deed dit krachtens zijn autoriteit, omdat het om schismatieke pausen ging. Er was dus geen nood zich te rechtvaardigen voor een aanmatiging van zogezegde superioriteit over de paus.

Maar wanneer we zeggen dat pausen uitzonderlijk afgezet kunnen worden omwille van ketterij of schisma, verstaan we het woord ‘afzetting’ in brede zin. Nauwkeuriger is het, te zeggen dat noch in het ene noch in het andere geval de paus ‘afgezet’ wordt door een concilie. **Een paus die in hardnekkige ketterij valt houdt op het ogenblik zelf op lid van de Kerk en bijgevolg paus te zijn: hij zet zichzelf af. Aldus horen wij het van Innocentius III: « *Potest (pontifex) ab hominibus judicari vel potius judicatus ostendi, si videlicet evanescat in hæresim, quoniam qui non credit iam judicatus est* »** [Joh. 3, 18: “want hij die niet gelooft is reeds veroordeeld”, zegt Jezus in het evangelie van Johannes].⁴⁹ “*Non potest exui iam nudatus* », leest men nog.⁵⁰ **Een oordeel dat een algemeen concilie tegen een schismatieke paus uitsprekt is geen ‘afzetting’ zonder meer. In feite worden de schismatieke pausen eenvoudigweg behandeld als usurpatoren en wordt hun een Stoel ontnomen die ze toch al niet geldig bezaten.**⁵¹ De concilies die hen troffen hebben slechts hun aanspraken op de pauselijke titel onderzocht. **Het zijn geen pausen die zij oordelen,** maar de verkiezing en de akte der kiezers: « *Eo casu, non pontifex maximus, sed actum potius eligentium judicatur* », zegt Fagnan.⁵² **In werkelijkheid kan niemand een ketterse of schismatieke paus ‘afzetten’, want de eerste is reeds opgehouden paus te zijn en de tweede is het nooit geweest.** Bijgevolg zijn de uitzonderingen op de regel die het recht voorschrijft slechts uiterlijke schijn. Het principe « *prima sedes a nemine judicetur* » is absoluut, het lijdt aan geen uitzondering: een ware paus, wat ook zijn misdaden zijn, heeft op het externe forum geen andere rechter dan God.

⁴⁴ Hardouin, t. v, col. 866.

⁴⁵ *Epist.*, ii, *ad episcop. Alexandrin.*, c. XI; Hinschius, *op. cit.*, p. 237.

⁴⁶ *Décret*, caus. II, q. vii, c. 13.

⁴⁷ *Serm.*, 11, *in consecrat. pontif.*, P. L., t. ccxvii, col. 656.

⁴⁸ Vgl. op dit punt, Bellarminus, *De concil. et Ecclesia*, Cano, *De locis theologicis*, vi, 8; Turmel, *Histoire de la théologie positive, du concile de Trente au concile du Vatican*, p. 366-368.

⁴⁹ *Serm.*, rv, *in consecr. pontif.*, P. L., t. ccxvii, col. 670. Cf. Fagnan, *Comment.*, ad c. 4, *De elect.*, I, vi, n. 70. **“De Paus van Rome kan [niet zozeer] geoordeeld worden door mensen, maar veeleer kan aangetoond worden dat hij reeds geoordeeld is, als hij bijvoorbeeld in ketterij is gevallen: want ‘hij die niet gelooft is reeds geoordeeld’ (Joh. 3, 18)”**

⁵⁰ *Sexti decret.*, l. II, tit. v, *De restit. spoliat.*, c. 1. Cf. Gratien, caus, XXIV, q. 1, c. 1.

⁵¹ Cf. le décret contre les simoniaques du concile de Rome de 1039, Hardouin, t. vi, col. 1064; Gratien, dist, LXXIX, c. 9; Grégoire XV, const. *Aeterni Patris*, de 1621, sect. XIX, *Bullarium roman.*, t. III, p. 446.

⁵² *loc. cit.*, n. 65

Referenties (zie ook het voetnotenapparaat)

- Ballerini, *De vi ac ratione primatus romanorum pontificum*, dans Migne, *Theologiae cursus completus*, t.III ;
- Barbosa, *Collectanea doctorum in V lib», Decretalium*, 3 in-fol., Lyon, 1656;
- Bellarmin, *De Romano pontifice ; De conciliis et Ecclesia* ;
- Binterim, *Denkwürdigkeiten der christkatholischen Kirche*, 7 in-8^e , Mayence, 1825.1832;
- Bullarium magnum Romanum*, 19 in-fol., Luxembourg, 1727 sq.;
- Bullarium Benedicti XIV*, 4 in-fol., Rome, 1754-1758;
- Van Espen, *Jus ecclesiasticum universum*, 4 in-fol., Louvain (Paris), 164-1;
- Fagnan, *-Commentarius in V lib. Decretalium*, 3 in-fol., Rome, 1661;
- Ferraris, *Prompta bibliotheca canonica*, 8 in-4° , Rome, 1885 sq.;
- Hardouin. *Conciliorum collectio regia maxima*, 12 in-fol., 1715;
- Hefele, *Histoire des conciles*, trad. Leclercq, 1907-1908, en cours de publication;
- Hinschius, *System des katholischen Kirchenrechts*, 6 in-8° , Berlin, 1879-1897;
- Decretales Pseudo-Isidorianæ*, in-8° , Leipzig, 1863;
- Kober, *Die Suspension der Kirchendiener*, in- 8° , Tubingue, 1862 ;
- Die Deposition und Degradation nach den Grundsätzen des kirchlichen Rechts*, in-8° , Tubingue, 1867 .(ouvrage classique);
- Lœning, *Geschichte des deutschen Kirchenrechts*, 2 in-8° , Strasbourg, 1878;
- Marca, *De concordia sacerdotii et imperii*, in-4° , Paris, 1641;
- Massuet, *Dissertationes praeviae in Irænei libros, P. G.*, t. VII, col. 281 sq.;
- du Perron, « *Réplique à la réponse du sérénissime roy de la Grande-Bretagne* », Paris, 1620;
- Philipps, *Kirchenrecht*, 7 in-8° , Ratisbonne, 1845-1872;
- Real-Encyklopädie der christlichen Alterthümer*, Fribourg-en-Brisgau, 1882, art. *Deposition* par Kober;
- Reiffenstuel, *Jus canonicum universum*, 5 in-fol., Ingolstadt, 1759;
- Santi, *Praelectiones juris canonici juxta ordinem Decretalium*, 5 in-8° , Ratisbonne, 1892;
- Schmalgrueber, *Jus canonicum universum*, Rome, 1844;
- Schœnernann, *Pontificum romanorum epistolae genuinæ*;
- Schulte, *Das Kirchenrecht*, 2 in-8° , Stuttgart, 1860;
- Thomassin, *Vetus et nova disciplina circa beneficia et beneficiarios* , 3 in-fol., Venise, 1752;
- Turmel, *Histoire de la théologie positive*, 2 In-8° , Paris, 1904-1906;
- Histoire du dogme de la papauté, des origines à la fin du IV e siècle*, in-12, Paris, 1908;
- Wasserschleben, *Die Bussordnungen der abendländischen Kirche*, in-8° , Halle, 1851;
- Wernz, *Jus Decretalium ad usum praelectionum in scholis textus canonici sive juris Decretalium*, 3 in-8° , Rome, 1897-1908.

E. VACANDARD

Commentaar bij de tekst uit D.T.C.

Aan de ene kant moet, volgens Goddelijke Wet, de Kerk zo nauw met de Paus verenigd zijn als een lichaam verenigd is met het hoofd. Aan de andere kant moet, eveneens volgens Goddelijke Wet, een ketter vermeden worden (cf. Epistel van Johannes). Er moet dus een automatisch verdedigingsmechanisme bestaan dat de Kerk beschermt.

Hoofdzakelijk zijn er 2 posities die de D.T.C. als relevant beschouwt. Beiden erkennen dat een publieke, manifeste ketterij volstaat om een paus af te zetten. Beiden erkennen dat een concilie uiteindelijk nodig is om die afzetting te verklaren. Waarover men het oneens is, is de vraag of de bezetter van Petrus' Stoel na zijn ketterij, in afwachting van een concilie, paus blijft of niet. Met andere woorden of...

- (eerste positie) : de afzetting onmiddellijk door het feit zelf (*ipso facto*) van zijn ketterij gebeurt en dat hij dus onmiddellijk zijn pausschap verliest omdat God DIRECT oordeelt (hetgeen Paus Innocentius III promulgeert op basis van Joh. 3, 18). Bijgevolg heeft het concilie dan slechts een verklarende functie en geen oordelende (want dat 'oordelen' komt aan God alleen toe). Het concilie gaat dan verklaren wat men al lang wist. Ergo, kunnen de simpele gelovigen nu al, in de tussentijd, dus in afwachting van een concilie, WETEN dat de bezetter van Petrus' Stoel GEEN geldige paus is, omdat wij kunnen weten dat God hem reeds heeft afgezet omwille van het feit van zijn publieke, manifeste ketterij. Te meer door de autoriteit van de uitspraak die de Bisschoppen, het gezonde deel van de Onderwijzende Kerk, reeds allemaal al gedaan hebben, zij het elk apart op individueel niveau; hoewel ze nog niet zijn samengekomen zeggen ze wel allemaal al hetzelfde. Dit is het Gezag van de *pars sana* van het Magisterium en dit kan men niet zomaar naast zich neerleggen (tot spijt van wie het benijdt), omdat het ook onfeilbaar werkt door de gewone onfeilbaarheid indien het verspreid is over de wereld.

- (tweede positie) : God zet de paus niet onmiddellijk af na zijn ketterij en hij blijft geldig paus tot hij afgezet wordt door een concilie (waarbij het concilie zich dus een oordelende functie zou toe-eigenen).

Wie de tekst uit de D.T.C. echter aandachtig gelezen heeft, weet dat deze tweede opinie afbreuk doet aan het doctrinair beginsel "*Prima sedes a nemini judicetur*": de hoogste Stoel wordt door niemand geoordeeld. Want de D.T.C. concludeert dat de uitzonderingen op dit beginsel slechts uiterlijke schijn zijn. Het beginsel "*Prima sedes...*" is in essentie absoluut. Een concilie eigent zich geen oordelende macht over een ware Paus toe—hetgeen zwaar zondig zou zijn omdat het ingaat tegen de constitutie van de Kerk zelf—om hem af te zetten maar slechts een verklarende macht, nl. te verklaren wat GOD AL LANG gedaan heeft, en wat AL LANG gewéten is. En verklaart dus niets over een ware Paus maar over iemand die reeds anti-paus is. De tweede positie (die gebruikt wordt door anti-sedevacantisten om te doen geloven dat hij geldig paus blijft tot aan dat concilie) doet dus afbreuk aan de privileges en voorrechten die God zich voorbehoudt m.b.t. het Pausschap! (Bovendien vooronderstelt die opinie ook nog eens dat de Kerk dan zo nauw met de

veronderstelde 'paus' verenigd moet blijven als een lichaam met het hoofd, wat dan weer ingaat tegen de Goddelijke Wet dat men ketters moet vermijden.)

Schematisch: Wat gebeurt er indien een paus in publieke, manifeste ketterij valt?

POSITIE 1.	Wie?	Wat?	Wanneer?	
→ <i>Sede Vacante</i>	GOD	OORDEELT	op het ogenblik van de ketterij.	(temeer <i>krachtens het gezag</i> van de stellingname van de individuele Bisschoppen, die behoren tot het gezonde deel van de Onderwijzende Kerk)
	CONCILIE	VERKLAART	in de toekomst.	
	WIJ	WETEN	nu!	
POSITIE 2.	Wie?	Wat?	Wanneer?	
<i>Volgens anti-sedevacantisten</i>	GOD	DOET NIETS	op het ogenblik van de ketterij.	↔ " <i>Prima sedes a nemini judicetur</i> " — "De hoogste Stoel wordt <u>door niemand</u> , geoordeeld dan <u>door God alléén</u> "
	CONCILIE	OORDEELT	in de toekomst.	
	WIJ	WETEN	NIETS.	

Dit toont nog maar eens de absurditeit van de anti-sedevacantistische positie aan: God doet zagezegd niets, het Concilie zal oordelen (maar dat gaat regelrecht in tegen een absoluut beginsel van de katholieke Doctrine, nl. *prima sedes...*), en wij weten momenteel niets: er is misschien twijfel en/of onzekerheid (maar indien deze blijvend van aard is gaat dit in tegen de zichtbaarheid van de Kerk)...

Tot slot: Volgens het natuurrecht verliest een autoriteit die haar autoriteit misbruikt die autoriteit.

En een persoon die van het geloof valt door ketterij is niet langer deel van de Kerk. Dus heeft de ketterij ook niet de Kerk overwonnen, maar slechts mensen die er niet langer deel van uitmaken. Daarom kunt ge sedevacantisten niet van "ongeloof" beschuldigen als het over de goddelijke belofte "*non praevalent*" gaat.

In ieder geval moet de kwestie van de paus ten allen tijde uiteindelijk oplosbaar zijn. Blijvende, aanhoudende twijfel en onzekerheid is onmogelijk. De Kerk is immers ten allen tijde zichtbaar: deze zichtbaarheid behoort tot de essentiële kenmerken van de Kerk die niet verloren kunnen gaan door de goddelijke belofte. Bonifatius VIII leert ons dat het noodzakelijk is onderworpen te zijn aan de Paus van Rome om gered te worden. De identiteit van de Paus van Rome moet dus duidelijk zijn, desnoods na zorgvuldig onderzoek.

Citaten van Pausen, Bisschoppen, Kerkleraren, Theologen

Bull of Pope Paul IV — *Cum Ex Apostolatus Officio*, 1559: ⁵³

“Further, if ever it should appear that any bishop (even one acting as an archbishop, patriarch or primate), or a cardinal of the Roman Church, or a legate (as mentioned above), or even the Roman Pontiff (whether prior to his promotion to cardinal, or prior to his election as Roman Pontiff), has beforehand deviated from the Catholic faith or fallen into any heresy, We enact, decree, determine and define:

— “Such promotion or election in and of itself, even with the agreement and unanimous consent of all the cardinals, shall be null, legally invalid and void.”

— “It shall not be possible for such a promotion or election to be deemed valid or to be valid, neither through reception of office, consecration, subsequent administration, or possession, nor even through the putative enthronement of a Roman Pontiff himself, together with the veneration and obedience accorded him by all.”

— “Such promotion or election, shall not through any lapse of time in the foregoing situation, be considered even partially legitimate in any way . . .”

— “Each and all of the words, as acts, laws, appointments of those so promoted or elected —and indeed, whatsoever flows therefrom — shall be lacking in force, and shall grant no stability and legal power to anyone whatsoever.

— “Those so promoted or elected, by that very fact and without the need to make any further declaration, shall be deprived of any dignity, position, honor, title, authority, office and power.”

Coronata — *Institutiones Iuris Canonici*, 1950:

“Appointment to the Office of the Primacy.

1. What is required by divine law for this appointment . . . Also required for validity is that the one elected be a member of the Church; hence, heretics and apostates (at least public ones) are excluded. . .”

“It cannot be proven however that the Roman Pontiff, as a private teacher, cannot become a heretic — if, for example, he would contumaciously deny a previously defined dogma. Such impeccability was never promised by God. Indeed, Pope Innocent III expressly admits such a case is possible.

“If indeed such a situation would happen, he [the Roman Pontiff] would, by divine law, fall from office without any sentence, indeed, without even a declaratory one. He who openly professes heresy places

⁵³ Een katholiek priester becommentarieert de bul *Cum ex Apostolatus Officio* van Paus Paulus IV:

“Paul IV declares that his Bull is **to be valid in perpetuity**. (...) Saint Pius X had placed this Bull in the body of the Code of Canon Law. Death overtook him before he could publish it. It was his successor, Benedict XV who made the promulgation. But behind the back of the Pope, Cardinal Gasparri, imbued with the spirit of Rampolla, withdrew the Bull from the body of the Law itself before its publication, and placed it in an annexe of canonical documents. It was an abuse of authority. Nevertheless, it was an act devoid of legal implication, since the Bull is in any case in the body of canonical documents. However, although the juridical effect is nil, the psychological effect was and remains real for those who know little or nothing of canon law. We would add that, in order for a law to be suppressed by the Church, there must be a document which expressly states this. This is found in the first 30 chapters of the Code published by Benedict XV. Well, no official document ever suppressed Paul IV's Bull. The enemies of Paul IV's Bull persist, insisting that Pius XII had published a Constitution "*Sede Vacante*" in 1945 which stipulates that "no cardinal may be excluded from the election of a sovereign pontiff on the pretext of excommunication, suspension, or ecclesiastical impediment; and that all censures are lifted on the occasion of a Conclave, but remain in place otherwise". A reading of this sentence makes it clear that the objection is invalid. In fact it is not here a question of HERESY, as in Paul IV's Bull, but of DISCIPLINARY CENSURES. In addition, this Bull was confirmed by Saint Pius V on 21 December, 1566, by his Motu proprio entitled "*Inter multiplices curas*" (cf Bull, Rom. Volume VII, pp 499- 502). And let no one say that Canon 6 of Benedict XV's Code annuls all those previous to it. Because it only annuls disciplinary laws which it does not reinstate, but without touching those retained in the liturgy or those laws based on natural or divine law.”

himself outside the Church, and it is not likely that Christ would preserve the Primacy of His Church in one so unworthy. Wherefore, if the Roman Pontiff were to profess heresy, before any condemnatory sentence (which would be impossible anyway) he would lose his authority.”

Marato — Institutions Juris Canonici, 1921

“Heretics and schismatics are barred from the Supreme Pontificate by the Divine Law itself, because, although by divine law they are not considered incapable of participating in a certain type of ecclesiastical jurisdiction, nevertheless, they must certainly be regarded as excluded from occupying the throne of the Apostolic See, which is the infallible teacher of the truth of the faith and the center of ecclesiastical unity.”

Billot — De Ecclesia, 1927

“Given, therefore, the hypothesis of a pope who would become notoriously heretical, one must concede without hesitation that he would by that very fact lose the pontifical power, insofar as, having become an unbeliever, he would by his own will be cast outside the body of the Church.”

CANON 6.6

All former disciplinary laws which were in force until now, and are neither explicitly nor implicitly contained in the Code, shall be regarded as having lost all force, unless they are found in the approved liturgical books, or they are laws derived from the natural and the positive divine law.

A. Dorsch — Institutions Theologiae Fundamentalibus, 1928

“The Church therefore is a society that is essentially monarchical. But this does not prevent the Church, for a short time after the death of a pope, or even for many years, from remaining deprived of her head. [vel etiam per plures annos capite suo destituta manet]. Her monarchical form also remains intact in this state . . .

“Thus the Church is then indeed a headless body . . . Her monarchical form of government remains, though then in a different way —that is, it remains incomplete and to be completed. The ordering of the whole to submission to her Primate is present, . . .

“For this reason, the See of Rome is rightly said to remain after the person sitting in it has died —for the See of Rome consists essentially in the rights of the Primate.

“These rights are an essential and necessary element of the Church. With them, moreover, the Primacy then continues, at least morally. The perennial physical presence of the person of the head, however, [perennitas autem physica personis principis] is not so strictly necessary” (De Ecclesia 2:196-7).

Fr. Edward J. O’Reilly, S.J. — The Relations of the Church to Society, 1882

“We may here stop to inquire what is to be said of the position, at that time, of the three claimants, and their rights with regard to the Papacy. In the first place, there was all throughout, from the death of Gregory XI in 1378, a Pope —with the exception, of course, of the intervals between deaths and elections to fill up the vacancies thereby created. There was, I say, at every given time a Pope, really invested with the dignity of vicar of Christ and Head of the Church, whatever opinions might exist among many as to his genuineness; not that an interregnum covering the whole period would have been impossible or inconsistent with the promises of Christ, for this is by no means manifest, but that, as a matter of fact, there was not such an interregnum.”

Msgr. Charles Journet, The Church of the Incarnate Word

B. The Church During a Vacancy of the Holy See

We must not think of the church, when the Pope is dead, as possessing the papal power in act, in a state of diffusion, so that she herself can delegate it to the next Pope in whom it will be recondensed and made definite. When the Pope dies the Church is widowed, and, in respect of the visible universal jurisdiction, she is truly acephalous. ‘But she is not acephalous as are the schismatic Churches, nor like a body on the way to decomposition. Christ directs her from heaven ... But, though slowed down, the pulse of life has not left the Church; she possesses the power of the Papacy in potency, in the sense that Christ, who has willed her

always to depend on a visible pastor, has given her power to designate the man to who He will Himself commit the keys of the Kingdom of Heaven, as once He committed them to Peter.

Msgr. Journet — The Church of the Incarnate Word

“During a vacancy of the Apostolic See, neither the Church nor the Council can contravene the provisions already laid down to determine the valid mode of election (Cardinal Cajetan, O.P., in *De Comparata*, cap. xiii, no. 202). However, in case of permission (for example if the Pope has provided nothing against it), or in case of ambiguity (for example, if it is unknown who the true Cardinals are...), the power ‘of applying the Papacy to such and such a person’ devolves on the universal Church, the Church of God.”

Cajetan, O. P. — De Comparatione Autoritatis Papae et Concilii

“... by exception and by suppletory manner this power (that of electing a pope), corresponds to the Church and to the Council, either by the inexistence of Cardinal Electors, or because they are doubtful, or the election itself is uncertain, as it happens at the time of a schism.”

Billot — De Ecclesia Christi

“When it would be necessary to proceed with the election, if it is impossible to follow the regulations of papal law, as was the case during the Great Western Schism, one can accept, without difficulty, that the power of election could be transferred to a General Council.”

“Because ‘natural law prescribes that, in such cases, the power of a Superior is passed to the immediate inferior, because this is absolutely necessary for the survival of the society and to avoid the tribulations of extreme need.’”

Vitoria — De Potestate Ecclesiae

“Even if St. Peter would have not determined anything, once he was dead, the Church had the power to substitute him and appoint a successor to him... If by any calamity, war or plague, all Cardinals would be lacking, we cannot doubt that the Church could provide for herself a Holy Father.”

“Hence such an election; ‘a tota Ecclesia debet provideri et non ab aliqua particulari Ecclesia.’ (“It should be carried by all the Church and not by any particular Church.”) And this is because “Ilia potestas est communis et spectat ad totam Ecclesiam. Ergo a tota Ecclesia debet provideri.” (“That power is common and it concerns the whole Church. So it must be the duty of the whole Church.”)

St. Francis de Sales:

“Now when the Pope is explicitly a heretic, he falls ipso facto from his dignity and out of the Church . . . ”

St. Robert Bellarmine:

“The fifth opinion therefore is the true one. A Pope who is a manifest heretic automatically ceases to be a Pope and head, just as he ceases automatically to be a Christian and a member of the Church. *Wherefore*,⁵⁴ he can be judged and punished by the Church. This is the teaching of all the ancient Fathers who teach that manifest heretics immediately lose all jurisdiction.” (*De Romano Pontifice*. II.30)

St. Alphonsus Liguori:

“If ever a Pope, as a private person, should fall into heresy, he should at once fall from the Pontificate. If, however, God were to permit a pope to become a notorious and contumacious heretic, he would by such fact cease to be pope, and the apostolic chair would be vacant.”

St. Antoninus:

⁵⁴ Het is precies omdat de Paus *ipso facto* zijn ambt verliest door de ketterij, dat hij geoordeeld kan worden door de Kerk: want door het automatische ambtsverlies is hij niet langer ‘paus’ en oordeelt de Kerk in eigenlijke zin ook geen ware Paus (wat onmogelijk is gezien het beginsel ‘*prima sedes...*’), maar slechts een anti-paus. Het “*wherefore*” duidt een causaal verband aan, geen contradictoir verband.

“In the case in which the Pope would become a heretic, he would find himself, by that very fact alone and without any other sentence, separated from the Church. A head separated from a body cannot, as long as it remains separated, be head of the same body from which it was cut off.”

Wernz-Vidal — Canon Law, 1943

“Through notorious and openly divulged heresy, the Roman Pontiff, should he fall into heresy, by that very fact (*ipso facto*) is deemed to be deprived of the power of jurisdiction even before any declaratory judgment by the Church... A Pope who falls into public heresy would cease *ipso facto* to be a member of the Church; therefore, he would also cease to be head of the Church.” And also: “A doubtful pope is no pope.”

Catholic Encyclopedia, 1913

“The Pope himself, if notoriously guilty of heresy, would cease to be Pope because he would cease to be a member of the Church.”

Pope Innocent III:

“The Pope should not flatter himself about his power nor should he rashly glory in his honor and high estate, because the less he is judged by man, the more he is judged by God. Still the less can the Roman Pontiff glory because he can be judged by men, or rather, can be shown to be already judged, if for example he should wither away into heresy; because he who does not believe is already judged. In such a case it should be said of him: ‘If salt should lose its savor, it is good for nothing but to be cast out and trampled under foot by men.’”

A. Vermeersch — Epitome Iuris Canonici, 1949

“At least according to the more common teaching; the Roman Pontiff as a private teacher can fall into manifest heresy. Then, without any declaratory sentence (for the Supreme See is judged by no one), he would automatically (*ipso facto*) fall from power which he who is no longer a member of the Church is unable to possess.”

Edward F. Regatillo — Institutiones Iuris Canonici, 1956

“The pope loses office *ipso facto* because of public heresy.” This is the more common teaching, because a pope would not be a member of the Church, and hence far less could he be its head.”

* * *

“Samenvattend menen wij dat een aandachtig onderzoek van het vraagstuk van een ketterse paus [waarbij 146 auteurs geconsulteerd werden], vertrekkende van de theologische elementen waarover wij vandaag beschikken, toelaat te besluiten dat een eventuele ketterse paus zijn ambt verliest op het ogenblik dat zijn ketterij ‘manifest en publiek’ is. Wij geloven dat deze opinie niet alleen intrinsiek waarschijnlijk is, maar zeker, omdat de redenen die men kan aanvoeren om haar te verdedigen ons absoluut gebiedend voorkomen. Te meer, in de werken die wij geconsulteerd hebben, hebben wij geen argument gevonden dat ons van het tegendeel heeft overtuigd.”

– Professor Arnaldo Xavier da Silveira⁵⁵

⁵⁵ « L'Ordo Missae de Paul VI Qu'en penser? », Traduction française de Cerbelaud Salagnac, Diffusion de la Pensée française Chire-en-Montreuil, 86190 Vouille.

Het oordeel van de actuele onderwijzende Kerk

i.e. het gezag van het gezonde deel (*pars sana*) van het Magisterium, *i.e.* het Episcopaat: de geldig gewijde Bisschoppen die de volledige katholieke leer ongeschonden bewaren en verkondigen.

- Zijne Excellentie Monseigneur Marcellus Lefebvre (1905-1991) :
 - “You know, for some time, many people, the sedevacantists, have been saying, ‘there is no more pope’. But I think that for me it was not **yet** the time to say that, because it was not sure, it was not evident...” (Talk, March 30 and April 18, 1986, text published in *The Angelus*, July 1986)
 - “**The question is therefore definitive: is Paul VI, has Paul VI ever been, the successor of Peter? If the reply is negative: Paul VI has never been, or no longer is, pope, our attitude will be that of sede vacante periods**, which would simplify the problem. Some theologians say that this is the case, relying on the statements of theologians of the past, **approved by the Church**, who have studied the problem of the heretical pope, the schismatic pope or the pope who in practice abandons his charge of supreme Pastor. **It is not impossible that this hypothesis will one day be confirmed by the Church.**” (Ecône, February 24, 1977, *Answers to Various Burning Questions*)
 - “To whatever extent the pope departed from...tradition he would become schismatic, he would breach with the Church. Theologians such as Saint Bellarmine, Cajetan, Cardinal Journet and many others have studied this possibility. So it is **not something inconceivable.**” (Le Figaro, August 4, 1976)
 - “**Heresy, schism, ipso facto excommunication, invalidity of election are so many reasons why a pope might in fact never have been pope or might no longer be one.** In this, obviously very exceptional case, **the Church would be in a situation similar to that which prevails after the death of a Pontiff.**” (Le Figaro, August 4, 1976)
 - “...these recent acts of the Pope and bishops, with protestants, Animists and Jews, are they not an active participation in non-catholic worship as explained by Canon Naz on Canon 1258§1? In which case I cannot see how it is possible to say that the pope is not **suspect of heresy, and if he continues, he is a heretic, a public heretic. That is the teaching of the Church.**” (Talk, March 30 and April 18, 1986, text published in *The Angelus*, July 1986)
 - “It seems inconceivable that a successor of Peter could fail in some way to transmit the Truth which he must transmit, for he cannot – without as it were **disappearing from the papal line** – not transmit what the popes have always transmitted.” (Homily, Ecône, September 18, 1977)
 - “If it happened that the pope was no longer the servant of the truth, **he would no longer be pope.**” (Homily preached at Lille, August 29, 1976, before a crowd of some 12,000)

- “While we are certain that the faith the Church has taught for 20 centuries cannot contain error, **we are much further from absolute certitude that the pope is truly pope.**” (Le Figaro, August 4, 1976)
- “It is possible **we may be obliged to believe this pope is not pope.** For twenty years Mgr de Castro Mayer and I preferred to wait...I think we are waiting for the famous meeting in Assisi, if God allows it.” (Talk, March 30 and April 18, 1986, published in The Angelus, July 1986)
- “I don’t know if the time has come to say that the pope is a heretic (...) Perhaps after this famous meeting of Assisi, perhaps we must say that **the pope is a heretic, is apostate.** Now I don’t wish yet to say it formally and solemnly, but it seems at first sight that **it is impossible for a pope to be formally and publicly heretical.** (...) So it is possible **we may be obliged to believe this pope is not pope.**” (Talk, March 30 and April 18, 1986, text published in The Angelus, July 1986)
- “The eighty-year-old cardinals have a strict right to present themselves at the Conclave, and **their enforced absence will necessarily raise the question of the validity of the election**” (Letter to an unnamed cardinal, August 8, 1978.)
- “It is impossible for Rome to remain indefinitely outside Tradition. It’s impossible... **For the moment they are in rupture with their predecessors. This is impossible. They are no longer in the Catholic Church.**” (Retreat Conference, September 4, 1987, Ecône)
- “Now some priests (even some priests in the Society) say that we Catholics need not worry about what is happening in the Vatican; we have the true sacraments, the true Mass, the true doctrine, so why worry about whether the pope is heretic or an impostor or whatever; it is of no importance to us. **But I think that is not true. If any man is important in the Church it is the pope.**” (Talk, March 30 and April 18, 1986, text published in The Angelus, July 1986)
- “We believe we can affirm, purely by internal and external criticism of Vatican II, i.e. by analysing the texts and studying the Council’s ins and outs, that by turning its back on tradition and breaking with the Church of the past, **it is a schismatic council.**” (*Le Figaro*, August 4, 1976)
- “**We consider as null...all the post-conciliar reforms, and all the acts of Rome accomplished in this impiety.**” (Joint Declaration with Bishop de Castro Mayer following Assisi, December 2, 1986)
- <http://www.fathercekada.com/2012/09/04/pro-sedevacantism-quotes-from-abp-lefebvre/>
- Zijne Excellentie Monseigneur Antonio De Castro Mayer (Bisschop-Emeritus Campos, Brazilië)
 - “The church which adheres to Vatican II with its heresies is not, nor could it be, the Church of Jesus Christ. In order to belong to the Catholic Church, to the Church of Jesus Christ, it is necessary to have the Faith, that is, not to put in doubt or deny any article whatsoever of

Revelation. Now, the church of Vatican II accepts doctrines which are heretical, as we have seen.” (Augustus 1985)

- Zijne Excellentie Monseigneur Bernardus Fellay FSSPX
 - Geeft *in privatim* de doctrine toe (zoals deze tot uiting komt in de D.T.C.) dat een ketter nooit paus kan worden, zijn of blijven.
- Zijne Excellentie Monseigneur Bernardus Tissier de Mallerais FSSPX
 - Geeft *in privatim expliciet* de doctrine toe (zoals deze tot uiting komt in de D.T.C.) dat een ketter nooit paus kan worden, zijn of blijven; en past deze doctrine ook effectief expliciet toe (zij het wederom enkel *in privatim*) op de huidige (ongeldige) bezetter van Petrus’ Stoel.
- Zijne Excellentie Monseigneur Petrus-Martinus Ngo-Dinh-Thuc (Aartsbisschop-Emeritus Hue, Vietnam)
 - **“Therefore, in so far as I am a Bishop of the Roman Catholic Church, I judge that the Chair of the Roman Catholic Church is vacant;** and it behooves me, as bishop, to do all that is needed so that the Roman Catholic Church will endure in its mission for the salvation of souls.” (Verklaring van München, 25 februari 1982)
- Zijne Excellentie Monseigneur Michel-Louis Guerard des Lauriers OP (Professor aan de Pauselijke Lateraanse Universiteit te Rome, adviseur en biechtvader van Paus Pius XII, theologisch specialist in de Tenhemelopneming)
 - “L’occupant du Siège apostolique [le Cardinal Montini, au moins après le 7 décembre 1965, Mgr Luciani, Mgr Wojtyla] **n’est pas pape formaliter. Il ne faut pas le désigner par le mot Pape.** C’est-à-dire que ledit « occupant » **n’est pas**, en aucun de ses actes, le Vicaire de Jésus-Christ. Ces actes, en tant précisément qu’ils prétendent être actes du Pape, en tant que Pape, **sont nuls.** (...) Mgr Wojtyla...n’est pas en acte le Vicaire de Jésus-Christ ; (...) **Il faut, non désobéir, mais ignorer.** (...) Au plus tard à partir du 7 décembre 1965, **il y a vacance** formelle du Siège apostolique...”
 - “Il est donc **impossible que l’authentique Vicaire de Jésus-Christ**, lorsqu’il se prononce selon l’une ou l’autre de ces deux formes [d’infaillibilité], **affirme une chose qui soutienne l’opposition de contradiction avec une doctrine déjà révélée.** Or, le 7 décembre 1965, le Cardinal Montini a promulgué, en engageant pour le moins le Magistère ordinaire universel, une proposition concernant la « Liberté religieuse » **qui soutient l’opposition de contradiction avec la doctrine infailliblement** définie par Pie IX dans l’Encyclique *Quanta Cura* liée au *Syllabus* (08-XII-1864). Il faut donc conclure, d’après Léon XIII, que, posant cet acte, le Cardinal Montini n’avait pas l’intention de recevoir la Communication exercée par Jésus-Christ, **et n’était donc plus Pape formaliter.**”
 - **“Dieu a jugé.** Dieu jugera. Quant à nous, ne jugeons pas... au moins de l’intention. Ces « papes » **profèrent l’hérésie et sont pour le moins atteints de « Schisme capital »** (cf.

Cahiers de Cassiciacum nn° 3-4). Le mieux qu'il y ait à faire est, me paraît-il, **de ne pas les considérer**. « *Nec nominetur in vobis* » (Eph. V, 3). *Sed tamen oremus pro eis* (mais cependant prions pour eux)... ”

○ Bron : *Le Problème de l'Autorité et de l'Episcopat dans l'Eglise*, mei 1987.

- Zijne Excellentie Monseigneur Robertus McKenna OP

○ “You can't eat your Pope and have him. If John Paul II is your Pope, you must have him – if he is not your Pope, you must eat him.”

- Zijne Excellentie Monseigneur Donald Sanborn

○ “The only proper response to saying that Vatican II is essential distortion and substantial change, is to say that **he is NOT the Roman Pontiff**. It is impossible that substantial change comes from [the authority of the Church which is] the authority of Christ [since the Church hasn't two heads but one]. Otherwise the Catholic Church is just like the church of England: people in vestments saying what they think without assistance from God. The essence of Catholicism is that it is an ecclesiastical organization, a Church, founded by Christ, with the assistance of Christ to the Hierarchy until the end of time. That gives it its whole purpose and license and ability to direct men what to do and what to think. If you take that out, what do you have? You have a church of England.”

○ “A hierarchy which promulgates condemned doctrines, thereby ruining the unity of Faith, is **no Roman Catholic hierarchy at all**.” (April 2015)

- Zijne Excellentie Monseigneur Geert-Jan Stuyver IMBC

○ “Celui qui est [actuellement] sûr le trône de Saint Pierre, c'est-à-dire le Siège Pontifical de Saint Pierre, n'est pas le vrai Pape.” (Interview met *Domus Marcel Lefebvre* te Dendermonde, 2011, <https://www.gloria.tv/media/91tKoJR5ajT>)

- Zijne Excellentie Monseigneur Robertus Neville

○ “The real problem lies in the fact that John Paul II and the hierarchy in communion with him **have abandoned the true magisterium** and disciplines of the Church, have forced harmful laws on the faithful, **and have consequently lost their authority**.” (Brief aan Mgr Fellay, 17 december 1997)

- Zijne Excellentie Monseigneur Andrés Morello

○ “Sedevacantism follows the theological principles which post the conclusion that if he behaves in a determined way in a determined case, **he is no longer a true Catholic Pope**.” (18 januari 2006)

○ “**We are not confronted with the election of a Sovereign Pontiff of the Catholic Church of all times, but with the election of a ‘pope’ of the ‘new church’**. Wojtyla and Ratzinger have ruined doctrine, Bergoglio is now ruining the visible image of the Papacy.” (16 maart 2013)

- Zijne Excellentie Monseigneur Francis Slupski
- Zijne Excellentie Monseigneur Adolfo Zamora
- Zijne Excellentie Monseigneur Moisés Carmona y Rivera (1912-1991)
 - o “Since the death of Pius XII, we have had but imposters, which means that for over twenty years the Holy See has been vacant.” (Brief van 18 mei 1982, *In Defense of my Episcopal Consecration*)
- Zijne Excellentie Monseigneur George Musey
- Zijne Excellentie Monseigneur Louis Vezelis
- Zijne Excellentie Monseigneur Giles Butler
- Zijne Excellentie Monseigneur Luis Alberto Madrigal
- Zijne Excellentie Monseigneur Bonaventure Strandt
- Zijne Excellentie Monseigneur Mendez
- Zijne Excellentie Monseigneur Marcus Pivarunas
 - o It is paramount to stress that **it is because of our belief in the Papacy and in Papal Infallibility that we necessarily must reject Paul VI, John Paul II and Benedict XVI as legitimate Popes.** Many accuse us of rejection of the papacy. That is furthest from the truth. ... Some traditional Catholics reject the errors of false ecumenism and religious liberty of the second Vatican Council ... and yet insist that the very authors of these errors are still Christ’s representatives here on earth. In reality, they say that the Living Teaching Magisterium of the Church has erred and has led the majority of Catholics into error, and continues to err. Such a conclusion is nothing less than to deny the infallibility of the Church. There can be no doubt that the Conciliar Church has erred. Not only in 1965 at the conclusion of Vatican Council II, but also for the past thirty years in its ordinary universal magisterium. How can it be any more clear — this Conciliar Church is not the Catholic Church! Unfortunately, there are some who would falsely claim that popes have officially erred in the past; they refer to Pope Honorius and Pope Liberius. However, this is simply not true. ... **Heretics who cannot be members of the Church, likewise cannot hold positions in authority within the Church.** At Vatican Council I the question was also raised by a Cardinal, “What is to be done with the Pope if he becomes a heretic?” It was answered that “there has never been such a case; the Council of Bishops could depose him for heresy, **for from the moment he becomes a heretic he is not the head or even a member of the Church.** The Church would not be, for a moment, obliged to listen to him when he begins to teach a doctrine the Church knows to be a false doctrine, and **he would cease to be Pope, being deposed by God Himself.** ... **If he denies any Dogma of the Church held by every true believer, he is no more Pope than either you or I.**” (*The Life and Work of Pope Leo XIII* by Rev. James J. McGovern, D.D., p. 241). ... One objection raised against our position

of the vacancy of the Apostolic See is that heresy is principally a crime (“*delictum*”) against canon law — and a pope, as supreme legislator for canon law, is not himself subject to it.

However, **the case of a heretical pope, rather, pertains to heresy as a sin against divine law** — for the canonists clearly state that it is divine law that precludes a heretic from obtaining or retaining papal authority. ... It is not a crime against canon law that deposes a heretical pope, but his public sin against divine law.

- Zijne Excellentie Monseigneur Daniel Dolan
 - o “The Faith which we have in the divine assistance to the Church compels us to say that **it is impossible that the post-conciliar occupants of the Apostolic See have been true Popes.**”
(13 augustus 2000)
- Zijne Excellentie Monseigneur Martín Dávila Gándara
- Zijne Eminentie Monseigneur Joseph Slipyj (Kardinaal)
- Zijne Excellentie Monseigneur Vladimir Sternioug
- Zijne Excellentie Monseigneur Alfredo Méndez-Gonzalez (Bisschop-Emeritus Arecibo, Puerto Rico)
- Zijne Excellentie Monseigneur Clarence Kelly SSPV
- Zijne Excellentie Monseigneur Joseph Santay SSPV

* * *

Intermezzo

Prof. dr. Romano Amerio (vert. A.J. Dens), *Iota Unum. Studie over varianten in de katholieke Kerk in de 20ste eeuw*, Hoofdstuk 42, art. 318:

“Volgens het katholiek geloof is de waarborg van ‘een gerechte ontwikkeling [van de geopenbaarde beginselen die vanaf het begin aan de Kerk toevertrouwd werden en bewaard bleven door apostolische overweging]’^o toevertrouwd aan het leergezag van het kerkelijk Magisterium.”

^o: H. Vincentius van Lérins, ‘Commonitorium’

Commentaar: Als dus precies het Magisterium de waarborging is van overeenstemming van de huidige leer met de traditionele leer, is de katholieke Hiërarchie *noodzakelijkerwijze traditioneel*. “*Wie u hoort, hoort Mij*”, zegt Jezus tegen zijn Apostelen en leerlingen (Lc. 10, 16). Bijgevolg is het onmogelijk enerzijds de huidige ‘novus ordo’-hiërarchie als de geldige, legitieme autoriteit te beschouwen en anderzijds tegelijkertijd te menen dat hun leer afwijkt van de Traditie. Van de Traditie afwijken is in dwaling zijn; maar nét de autoriteit is de garantie van conformiteit of overeenstemming met de Traditie, ergo *per definitie* traditioneel. Hoe kunnen zij deze garantie zijn, terwijl het toch evident is dat ze van de Traditie afwijken? Er is slechts één antwoord: zij zijn niet de autoriteit, aangezien ze zelf duidelijk maken dat ze niet (langer) bijgestaan worden door Christus in de leerstellige verkondiging.

Ketterijen van Vaticanum II⁵⁶: korte bewijsvoering

A. ‘Recht op godsdienstvrijheid’

Heeft de mens ‘recht’ op godsdienstvrijheid? Deze vraag laat zich niet beantwoorden zonder enige **voorkennis**.

Laat ons daarom eerst de vraag stellen: **Is er überhaupt ‘sprake’ van godsdienstvrijheid?** Hier moet men **onderscheid** maken tussen twee niveaus. Op het ene niveau, het psychologische, kan men inderdaad met een ‘ja’ antwoorden: het gaat hier dan over de vrije wil: het ‘kunnen’. Op het andere niveau, het morele, is het antwoord een luid en duidelijk ‘NEEN’. Het gaat hier dan over het ‘mogen’.

‘Mag’ ik God niet-beminnen? Neen, dat mag ik niet. Ik ‘kan’ dat, maar ik mag het niet. God *gebiedt* mij om Hem te beminnen. Het is een gebod, geen advies. Ik *moet*. (En doe ik het toch niet, word ik voor eeuwig in de Hel geworpen.) Ben ik dus moreel vrij? Neen. “*Wie niet gelooft, zal veroordeeld worden*”, zegt Jezus (Mc. 16, 16).

Een iets eenvoudiger voorbeeld: Een moeder verbiedt haar zoontje om met lucifers te spelen terwijl zij boodschappen gaat doen. Het kindje *kan* weliswaar op een stoel gaan staan om een lucifersdoosje uit de schuif te nemen en het huis in brand te steken: het heeft de fysieke en psychologische *mogelijkheid* om dat te doen (vrije wil). Maar het heeft **niet** de morele vrijheid (bevoegdheid) om dat te doen. Het *mag* het niet. (Doet het dat wel, krijgt het slaag of een andere straf.) Het is niet moreel vrij. Het kindje *moet* braaf zijn. De moeder geeft een bevel, pas in tweede instantie raadgeving.

[Toch dient men voorzichtig zijn met te spreken over ‘godsdienstvrijheid’ an sich (op het eerste, psychologische niveau), want de oorspronkelijke betekenis van het woord ‘vrijheid’ wijst op het morele niveau. Wanneer men in een conversatie vraagt “Mag ik zo vrij zijn om...?” bedoelt men: “*Mag ik dit of mag ik dat?*” (het morele), omdat de psychologische vrijheid (“Kan ik dit of kan ik dat?”) zo vanzelfsprekend is het dat het eigenlijk nooit het vermelden of vragen waard is.]

Maakt men deze distinctie tussen psychologische en morele vrijheid niet, begaat men eigenlijk al zware zonde door de Leer niet op de correcte wijze voor te stellen, waardoor men de zielen in verwarring stort. Dit is al een eerste grote fout van Vaticanum II.

Tot zover de vraag of er ‘sprake’ is van godsdienstvrijheid. **Nu stelt zich de vraag of wij ‘recht’ op godsdienstvrijheid hebben.** Daarvoor moeten we eerst op zoek naar **de betekenis van het woord ‘recht’**. Het Leergezag geeft een definitie van het woord ‘recht’: “Recht is een **morele bevoegdheid**” (Leo XIII).

Spreekt men over ‘recht’, heeft men het dus altijd *per definitie* en *noodzakelijkerwijs* over het tweede niveau: het morele niveau. Zoals hierboven gezien, is het **een dwaling te spreken over godsdienstvrijheid op het morele niveau. Een ‘recht op godsdienstvrijheid’ verkondigen, zoals Vaticanum II deed, is dus een DWALING.** Niet zomaar een dwaling, maar één die **regelrecht ingaat tegen het Eerste Gebod.** “*Bovenal bemin één God*” ... “*Ik ben de Heer uw God. Ik ben een jaloezse God. Gij zult geen andere goden hebben voor Mij*”

* * *

Stellingen VEROORDEELD door o.a. Paus Pius IX: (Deze veroordelingen genieten gewone onfeilbaarheid!)

“Every man is free to embrace and profess that religion which, guided by the light of reason, he shall consider true.” (*Syllabus Errorum*)

“Man may, in the observance of any religion whatever, find the way of eternal salvation, and arrive at eternal salvation.” (*Syllabus Errorum*)

⁵⁶ En dus van Paulus VI/Montini (en zijn opvolgers).

“That erroneous opinion, most fatal in its effects on the Catholic Church and the salvation of souls, called by Our Predecessor, Gregory XVI, an 'insanity,' viz., that 'liberty of conscience and worship is each man's personal right, which ought to be legally proclaimed and asserted in every rightly constituted society; and that a right resides in the citizens to an absolute liberty, which should be restrained by no authority whether ecclesiastical or civil, whereby they may be able openly and publicly to manifest and declare any of their ideas whatever, either by word of mouth, by the press, or in any other way'.” (*Quanta Cura*)

Stellingen ONDERWEZEN door Vaticanum II:

“This Vatican Council declares that the human person has A RIGHT to religious freedom. ... No one is to be forced to act in a manner contrary to his own beliefs, whether privately OR PUBLICLY, whether alone or in association with others. ... This right of the human person to religious freedom is to be recognized in the constitutional law whereby society is governed and thus it is to become a civil right.” (*Dignitatis Humanae*)

Mgr Joseph Ratzinger *bevestigt de contradictie* tussen Vaticanum II en het voorgaande Magisterium:

“If one is looking for a global diagnosis of the text, one could say that it (along with the texts on religious liberty) is a revision of the Syllabus of Pius IX, a **kind of counter-Syllabus**... Let us content ourselves here with stating that the text [of Vatican II] plays the role of a counter-Syllabus to the measure that it represents **an attempt to officially reconcile the Church with the world as it had become after 1789.**” (*Les Principes de la Theologie Catholique - Esquisse et Materiaux*, Paris: Tequi, 1982, p. 426-427).

Dus, waarom een “recht op godsdienstvrijheid” verdedigen ten koste van een onfeilbare doctrine?

Het is eveneens noodzakelijk hieraan toe te voegen dat een zogenaamde ‘hermeneutiek van de continuïteit’ volslagen belachelijk is. **Zeggen dat een mens recht heeft op godsdienstvrijheid is een ketterij (omdat het ingaat tegen de goddelijke Openbaring in Schrift en Traditie; Paus Pius IX zegt duidelijk: “wij weten van de leer van Onze Heer Jezus Christus zelf hoe schadelijk dit is”). Einde verhaal.** Voor of na deze passage nog iets zeggen dat de uitspraak dubbelzinnig maakt of zelfs iets zeggen dat de uitspraak schijnbaar tegensprekt maakt de dwalende/ketterse uitspraak niet plots goed. Die uitspraak blijft er staan en blijft dus hoogst problematisch. Dwalingen en ketterijen moeten gecorrigeerd worden vooraleer men in staat is ze goed ‘interpreteren’. Anders zou zelfs Arius ‘hermeneutiek van de continuïteit’ genoten kunnen hebben om zijn ketterij te voorkomen... Een absurde gedachte.

“*Bonum ex integra causa, malum ex quocumque defectu*” – “*Something is good when good in every respect; it is wrong when wrong in one respect*”

“*Waarachtig, wanneer wijzelf, of zelfs een engel uit de hemel, u een ander evangelie zouden verkondigen, dat wat wij u verkondigd hebben, hij zij vervloekt! Zoals we het vroeger hebben gezegd, zo herhaal ik het ook thans: Wanneer iemand u een ander evangelie verkondigt dan gij ontvangen hebt, hij zij vervloekt!*” (*Gal. 1, 8-9*)

B. Vals oecumenisme⁵⁷

Laat ons een blik werpen op het decreet over het oecumenisme. Voor elke katholiek is het duidelijk dat er een onafscheidelijke band van eenheid bestaat tussen God, Jezus Christus en de katholieke Kerk. God de Vader heeft God de Zoon gezonden, die een menselijke natuur aannam voor het werk van de Verlossing, en deze vleesgeworden God heeft een zichtbare Kerk gesticht, van wie Hijzelf het Hoofd is. Hij heeft één Kerk gesticht en omdat Jezus absoluut en uniek is, omdat Hij waarachtig God is, werkelijk de Enige en de Ene, is er ook slechts één Kerk, die absoluut en uniek is, zoals haar Stichter en Meester. "Één Heer, één geloof, één doopsel, één God en Vader van alles," zegt Sint-Paulus in zijn epistel aan de Ephesieërs (IV,5). De Kerk is het teken onder de naties, de tempel van de levende God, de Bruid van het geslachte Lam, het nieuwe Jeruzalem neergedaald op deze aarde. De Kerk is echt de Emmanuel: God onder ons, tussen ons, met ons: de

⁵⁷ Uit een conferentie gegeven door E.H. Franz Schmidberger te Dublin, januari 1989.

goddelijke natuur temidden de menselijke natuur. Zij is werkelijk de Mystieke Bruid van Christus en dus is Zij een goddelijke instelling, want Jezus is God en dus is alles wat Hij zegt en doet goddelijk en is alles wat Hij sticht goddelijk.

Dus wordt de Kerk bijgestaan door God in haar leven, in haar leer, in haar aanbedding, in haar regering en heeft Zij niet de missie zich te associëren met andere religies voor een betere sociale wereld, voor vooruitgang op aarde, voor betere cultuur of wat dan ook. De missie van de Kerk is beschreven door de woorden van Onze Heer vlak voor zijn Hemelvaart: "Gaaf de wereld in, preek het Evangelie aan elk schepsel, aan alle volkeren, maak elke mens mijn discipel, leer hen onderhouden al wat Ik u geboden heb en doop hen" (Mt. XXVIII,19-20) "Hij die gelooft zal gered worden, maar hij die niet gelooft zal veroordeeld worden." (Mc.XV,16).

Het decreet over het oecumenisme van het Tweede Vaticaans Concilie geeft een heel ander begrip van de Kerk, van haar goddelijke missie en van haar betrekkingen met andere religies. Eerst en vooral spreekt het over "verschillende Kerken". Dit is reeds een uitdrukking die zeer dicht bij ketterij komt.

Reeds voor het Concilie bestond het idee van verschillende kerken. Maar toen doelde men met deze uitdrukking op de verschillende lokale kerken rond de bisschop en zijn clerus: bv. de kerk van Parijs, of de kerk van Dublin, of de kerk van Westminster, of de kerk van Cologne, of de kerk van Rome: de bisschop met zijn clerus, omringd door de gelovigen. Maar deze notie 'Kerken' in het meervoud werd nooit gebruikt en toegepast voor andere 'denominaties'. Het Tweede Vaticaans Concilie hanteert de nieuwe betekenis van deze uitdrukking:

"Hieruit volgt dat de gescheiden Kerken en gemeenschappen, hoewel wij geloven dat zij onder tekorten lijden, geenszins zonder betekenis en belang zijn in het heilsmysterie. Want de Geest van Christus weigert niet zich van hen te bedienen als heilsmiddelen,⁵⁸ die hun kracht ontlenden aan de volheid zelf van genade en waarheid toevertrouwd aan de katholieke Kerk." (*Unitatis Redintegratio* #3)

Het is duidelijk dat volgelingen van andere godsdiensten gered kunnen worden onder bepaalde voorwaarden. D.w.z., als zij in onoverkomelijke dwaling zijn. Indien zij naar best vermogen proberen, zal God hen de dadelijke genaden geven en als zij trouw zijn aan deze genaden en er mee meewerken, zal God hen uiteindelijk de heiligmakende genade geven en zo kunnen zij misschien gered worden. Maar zij worden altijd gered ALS INDIVIDUEN. Hoewel zij gered worden IN de andere religies, worden zij NOOIT gered DOOR de andere religies.

Het is onmogelijk dat dwalingen zouden leiden tot het koninkrijk van de waarheid. Het is onmogelijk voor God – die neergedaald is op aarde, vlees is geworden en verschenen is onder ons, één Kerk heeft gesticht die Hem voortzet, Hem vertegenwoordigt, die Zijn Kerk is, Zijn Bruid – dat iedereen gered kan worden door valse religies die niet door Hem gesticht zijn. Want Hijzelf zegt over Zichzelf: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven. Niemand komt tot de Vader dan door Mij." Dit past zich toe op Zijn Kerk.

Deze valse religies zijn niet gesticht door Hem maar veeleer door mensen en zijn zeer vaak geïnspireerd door de duivel. Als iemand dus uiteindelijk gered kan worden IN een andere religie, zal hij altijd gered zijn DOOR de katholieke Kerk, DOOR het Kruis van Onze Heer, DOOR Zijn offer en Zijn gebeden. Dus hij wordt NIET gered DOOR andere religies maar ONDANKS de andere religie.

De stelling dat de Heilige Geest de andere religies en denominaties gebruikt als een "heilsmiddel" is dus kettters. Het is één van de ergste stellingen van het Concilie, absoluut tegenstrijdig met de voorgaande leer van de Kerk, met wat de Heilige Schrift zegt, met wat de Kerkvaders zeiden, enzovoort. Absoluut tegenstrijdig.

⁵⁸ Deze passage is in directe contradictie met het dogma "Extra Ecclesiam nulla salus" ("Buiten de Kerk geen heil"). Volgens de kerkvaders valt dit geloofspunt terug te voeren op de goddelijke openbaring. Dit tegenspreken komt dus neer op ketterij!

C. Ketterse ecclesiologie

Zie <http://www.traditionalmass.org/images/articles/ecclesiology.pdf>.

Schematische samenvatting van de problematiek rond het Tweede Vaticaans Concilie

	VATICAN II	CONTRADICTS	TRADITION
...on at least 4 points, so that it is impossible to interpret them in keeping with the pronouncements of the previous Magisterium			
On religious liberty	Dignitatis Humanae #2	↔	Mirari Vos (Gregory XVI) Quanta Cura (Pius IX) Immortale Dei (Leo XIII) Quas primas (Pius XI)
On the Church	Lumen Gentium #8	↔	Mystici Corporis & Humani Generis (Pius XII)
On ecumenism	Lumen Gentium #8 Unitatis Redintegratio #3	↔	Syllabus #16-17 (Pius IX) Leo XIII in Satis cognitum, Pius XI in Mortalium animos.
On collegiality	Lumen Gentium #22 Nota Praevia #3	↔	Pastor Aeternus (Vatican I)

* * *

Enkele ketterijen van Bergoglio

« L' Ancienne Alliance n'a jamais été révoquée. » (Exhortation apostolique *Evangelii Gaudium*, § 247).

« Dieu continue à oeuvrer dans le peuple de la première Alliance et fait naître des trésors de sagesse qui jaillissent de sa rencontre avec la Parole divine. Pour cela, l'Église aussi s'enrichit lorsqu'elle recueille les valeurs du Judaïsme. » (Exhortation apostolique *Evangelii Gaudium* du 24 novembre 2013, § 249).

« Jésus est venu au monde pour apprendre à être homme, et en étant homme, à marcher avec les hommes. »
http://fr.radiovaticana.va/.../sans_leglise_nous.../1106550

« La foi que vos parents vous ont inculquée vous aidera toujours à avancer. » (S'adressant à des immigrants musulmans dans une paroisse romaine). <http://www.romereports.com/pg155489-francis-torefugees...>

« Il est admirable de voir que des jeunes et des anciens, des hommes et des femmes de l'Islam sont capables de consacrer du temps chaque jour à la prière, et de participer fidèlement à leurs rites religieux. » (Exhortation apostolique *Evangelii Gaudium* du 24 novembre 2013, § 252).

« Si un enfant reçoit son éducation des catholiques, protestants, orthodoxes ou juifs, cela ne m'intéresse pas. Ce qui m'intéresse, c'est qu'ils l'éduquent et qu'ils lui donnent à manger. »
<http://www.novusordowatch.org/.../francis-not-care...>

« Les plus grands maux qui affligent le monde sont le chômage des jeunes et la solitude dans laquelle sont laissées les personnes âgées. » <http://www.la-croix.com/Religion/Actualite/Lepape-Francois-poursuit-son-dialogue-avec-un-non-croyant-2013-10-01-1030416> *Ce n'est donc pas le péché ?*

« Il y a certains qui sont plus papistes que le pape : allez dans une autre paroisse et confessez-vous, il n'y a aucun problème. » (Dans une conversation par téléphone avec une femme argentine unie civilement à un homme divorcé en avril 2014) <http://www.fait-religieux.com/monde/religions-1/2014/04/25/divorces-remaries-un-coup-de-fil-du-pape-francois-tres-commente>

« Si une personne est gay et cherche le Seigneur avec bonne volonté, qui suis-je pour la juger ? »
http://w2.vatican.va/.../docu.../papa-francesco_20130728_gmg_conferenza-stampa.html

« Dialoguer signifie être convaincu que l'autre a quelque chose de bon à dire, faire de la place à son point de vue, à ses propositions. Dialoguer ne signifie pas renoncer à ses propres idées et traditions, mais à la prétention qu'elles soient uniques et absolues. http://w2.vatican.va/.../papafrancesco_20140124_messaggio (Dit gecombineerd met het feit dat Bergoglio 'dialoog' toejuicht.)

« Il ne faut pas penser que l'annonce évangélique doive se transmettre toujours par des formules déterminées et figées, ou avec des paroles précises qui expriment un contenu absolument invariable. » (Exhortation apostolique *Evangelii Gaudium*, §129.)

« Le monde a changé et l'Église ne peut pas s'enfermer dans des interprétations présumées du dogme. » (Entretien avec Joaquín Morales Solá le 5 octobre 2014 publié par La Nación.)

« Notre objectif n'est pas le prosélytisme mais l'écoute des besoins, des vœux, des illusions perdues, du désespoir, de l'espérance. ... Nous devons ouvrir la porte aux exclus et prêcher la paix. » (Entretien avec Eugenio Scalfari le 24 septembre 2013 publié le 1er octobre dans La Repubblica.)

« Je crois en Dieu. Pas dans un Dieu catholique, car il n'existe pas de Dieu catholique. » (Entretien avec Eugenio Scalfari le 24 septembre 2013 publié le 1er octobre dans La Repubblica.)

« [Marie] était silencieuse [au pied de la Croix], mais dans son cœur, que de choses disait-elle au Seigneur ! “Toi, ce jour-là [à l'Annonciation] – c'est ce que nous avons lu – tu m'as dit qu'il sera grand ; tu m'as dit que tu lui aurais donné le trône de David, son père, qu'il règnerait pour toujours et maintenant, je le vois ici !” La Vierge était humaine ! Et peut-être avait-elle envie de dire : “Mensonge ! j'ai été trompée” ! »

<http://www.news.va/.../le-silence-preserve-le-mystere-de>

« Bien sûr, dans ce chercher et trouver Dieu en toutes choses, il reste toujours une zone d'incertitude. Elle doit exister. Si quelqu'un dit qu'il a rencontré Dieu avec une totale certitude et qu'il n'y a aucune marge d'incertitude, c'est que quelque chose ne va pas. C'est pour moi une clé importante. Si quelqu'un a la réponse à toutes les questions, c'est la preuve que Dieu n'est pas avec lui, que c'est un faux prophète qui utilise la religion à son profit. » (Entretien avec le Père Antonio Spadaro S.J. directeur de la Civiltà Cattolica les 19, 23 et 29 août 2013.)

“I feel like saying something that may sound controversial, or even heretical, perhaps. ... He knows that Christians are disciples of Christ: that they are one, that they are brothers! He doesn't care if they are Evangelicals, or Orthodox, Lutherans, Catholics or Apostolic...he doesn't care! They are Christians. And that blood (of martyrdom) unites. Today, dear brothers and sisters, we are living an 'ecumenism of blood.'” (“Pope sends greetings for US Christian Unity event”, Vatican Radio, May 24, 2015)⁵⁹

⁵⁹ In directe contradictie met het Concilie van Firenze (Decreet *Cantate Domino*, Denzinger #714): “[This Council] firmly believes, professes, and proclaims that ... heretics and schismatics cannot become participants in eternal life, but will depart "into everlasting fire which was prepared for the devil and his angels" (Mt. 25, 41), unless before the end of life the same have been added to the flock ... no one, whatever almsgiving he has practiced, even if he has shed blood for the name of Christ, can be saved, unless he has remained in the bosom and unity of the Catholic Church.”

Veelvoorkomende objecties of tegenargumenten weerlegd

- Het probleem van de zichtbaarheid van de Kerk weerlegd door Mgr Sanborn:
 - “The vacancy of the papal or episcopal see is not incompatible with the visibility of the Church, as the Church remains visible during the vacancies which have occurred at the death of every incumbent. While the length of the vacancy certainly puts the Church in turmoil, there is nothing intrinsically contrary to the nature of the Church in the vacancy of the see. Further, to identify the modernists with the Catholic hierarchy does nothing for the visibility of the Catholic Church, but rather simply maintains the visibility of a heretical church. In other words, indefectibility is not saved by a theory which identifies the modernist hierarchy with the Catholic Church, but rather is destroyed by such a theory. For the Faith, they would argue, is much more important than the visibility of the structure of the Church, i.e., there is a dependence of the visibility of the Church on the Faith of the Church, and therefore it is not sufficient for the Church’s visibility that merely any structure be visible, but rather a structure which professes the Catholic Faith. To have some visible organization which does not profess the Catholic Faith may be a visible organization, but it is not the Catholic Church.”
- Het probleem formele-materiële ketterij:
 - Op een paus heeft het onderscheid tussen materiële en formele ketterij geen betrekking omdat het niet de Kerk is die de Paus tot ketter kan veroordelen, maar slechts God alleen ("*prima sedes a nemini judicetur*" is een absoluut beginsel en elke uitzondering erop is uiterlijke schijn, zoals de tekst uit de D.T.C. concludeert – de Kerk kan slechts het reeds voltrokken oordeel van God vaststellen). Om dezelfde reden hoeft de Paus eigenlijk ook niet driemaal aangemaand te zijn geweest om zijn ketterij te in te trekken.
 - Bovendien: J. Bergoglio zelf aan het woord: "*I feel like saying something heretical*" (Vatican Radio, 24 mei 2015) – en vervolgens zegt hij het toch...

Conclusio : Sede vacante est.

Q.E.D.

